

PARLAMENT EUROPEJSKI

2009 - 2014

Dokument z posiedzenia

A7-0025/2011

3.2.2011

SPRAWOZDANIE

w sprawie zielonej księgi Komisji na rzecz adekwatnych, stabilnych i bezpiecznych systemów emerytalnych w Europie (2010/2239(INI))

Komisja Zatrudnienia i Spraw Socjalnych

Sprawozdawczyni: Ria Oomen-Ruijten

Sprawozdawca komisji opiniodawczej (*): George Sabin Cutaș, Komisja Gospodarcza i Monetarna

(*): Procedura obejmująca zaangażowane komisje – art. 50 Regulaminu

SPIS TREŚCI

	Strona
PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO	3
UZASADNIENIE	17
OPINIA KOMISJI GOSPODARCZEJ I MONETARNEJ	23
OPINIA KOMISJI RYNKU WEWNĘTRZNEGO I OCHRONY KONSUMENTÓW	34
OPINIA KOMISJI PRAW KOBIET I RÓWNOUPRAWNIENIA	39
WYNIK GŁOSOWANIA KOŃCOWEGO W KOMISJI	44

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie zielonej księgi Komisji na rzecz adekwatnych, stabilnych i bezpiecznych systemów emerytalnych w Europie (2010/2239(INI))

Parlament Europejski,

- uwzględniając horyzontalną klauzulę społeczną zawartą w art. 9 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 7 lipca 2010 r. „Zielona księga Komisji na rzecz adekwatnych, stabilnych i bezpiecznych systemów emerytalnych w Europie” (COM(2010)0365),
- uwzględniając rezolucję z 11 listopada 2010 r. w sprawie wyzwań demograficznych i solidarności międzypokoleniowej¹,
- uwzględniając sprawozdanie Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji z dnia 7 lipca 2010 r. „Zielona księga Komisji na rzecz adekwatnych, stabilnych i bezpiecznych systemów emerytalnych w Europie”²,
- uwzględniając wniosek Komisji dotyczący decyzji Rady w sprawie wytycznych dotyczących polityki zatrudnienia państw członkowskich: zintegrowane wytyczne dotyczące strategii Europa 2020 – część druga (COM(2010)0193), a także swoją rezolucję z dnia 8 września 2010 r. w sprawie tego wniosku³,
- uwzględniając komunikat Komisji z 29 kwietnia 2009 r. zatytułowany „Sprostanie wyzwaniom związanym ze skutkami starzenia się społeczeństwa w UE (Sprawozdanie na temat starzenia się społeczeństwa, 2009)” (COM(2009)0180), a także swoją rezolucję z dnia 7 września 2010 r.,⁴
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 6 maja 2009 r. w sprawie aktywnej integracji osób wykluczonych z rynku pracy⁵,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 6 maja 2009 r. w sprawie odnowionej agendy społecznej⁶,
- uwzględniając swą rezolucję z dnia 20 listopada 2008 r. w sprawie przyszłości systemów zabezpieczenia społecznego oraz emerytur i rent: ich finansowania oraz tendencji do indywidualizacji⁷,

¹ Teksty przyjęte, P7_TA(2010)0400

² EESC/SOC/386, 20 stycznia 2011 r.

³ Teksty przyjęte, P7_TA(2010)0309.

⁴ Teksty przyjęte, P7_TA(2010)0306.

⁵ Teksty przyjęte, P6_TA(2009)0371.

⁶ Teksty przyjęte, P6_TA(2009)0370.

⁷ Dz.U. C 16E z 22.1.2010, s. 25.

- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 9 października 2008 r. w sprawie propagowania integracji społecznej i walki z ubóstwem, w tym ubóstwem dzieci, w Unii Europejskiej¹,
  - uwzględniając wniosek Komisji przedłożony Parlamentowi Europejskiemu i Radzie (COM(2005)0507), a także swoją rezolucję z dnia 20 czerwca 2007 r.²,
  - uwzględniając strategię sztokholmską Rady Europejskiej z 2001 r. dotyczącą reformy systemów emerytalnych w Europie,
  - uwzględniając decyzję Rady Europejskiej podjętą w 2001 r. w Laeken w sprawie wspólnych celów dotyczących emerytur, podkreślającą potrzebę uczynienia ich adekwatnymi, stabilnymi i elastycznymi,
  - uwzględniając Kartę praw podstawowych UE, zwłaszcza jej art. 23,
  - uwzględniając art. 48 Regulaminu,
  - uwzględniając sprawozdanie Komisji Zatrudnienia i Spraw Socjalnych oraz opinie Komisji Gospodarczej i Monetarnej oraz Komisji Rynku Wewnętrznego i Ochrony Konsumentów i Komisji Praw Kobiet i Równouprawnienia (A7-0025/2011),
- A. mając na uwadze, że obecnie ludzie wchodzi na rynek pracy w późniejszym wieku ze względu na bezrobocie dotykające zwłaszcza osoby młode o niskich kwalifikacjach lub ze względu na dłużer trwające kształcenie, w niektórych przypadkach na wyższym poziomie, oraz że przeciętnie ludzie opuszczają rynek pracy przed osiągnięciem ustawowego wieku emerytalnego, ich aktywność zawodową przerywają okresy braku aktywności, zaś ich długość życia rośnie,
  - B. mając na uwadze to, że kryzys finansowy i gospodarczy w dużym stopniu przyczynił się do najpoważniejszego wyzwania demograficznego, przed jakim stoi UE,
  - C. mając na uwadze, że zgodnie z aktualnymi danymi liczba osób wchodzących na rynek pracy spada (liczba osób aktywnych zawodowo w UE zacznie się kurczyć począwszy od 2012 r.), zaś liczba emerytów rośnie (w 2008 r. na każdą osobę powyżej 65 roku życia lub starszą w UE będą przypadac cztery osoby czynne zawodowo, do 2020 r. stosunek ten wyniesie jeden do pięciu, a do 2060 r. – jeden do dwóch), mając też na uwadze, że zachodzące zmiany zależą od różnic demograficznych między państwami członkowskimi,
  - D. mając na uwadze to, że zapewnienie adekwatnych, stabilnych i bezpiecznych emerytur jest nieodłącznie związane z wyższym poziomem zatrudnienia, większą wydajnością i większym wzrostem gospodarczym,
  - E. mając na uwadze, że zarządzanie gospodarcze w Unii Europejskiej powinno brać pod uwagę holistyczne podejście, jak przedstawiono to w zielonej księdze,
  - F. mając na uwadze, że kryzys finansowy doprowadził do wzrostu bezrobocia, podniesienia się poziomu ubóstwa i zwiększenia się wykluczenia społecznego, podnosząc deficyt budżetowy w wielu państwach członkowskich oraz wzmagając problemy związane z finansowaniem emerytur (czy to z podatków, czy z innych źródeł), a także to, że wykazał

¹ Dz.U. C 9E z 15.1.2010, s. 11

² Dz.U. C 146E z 12.6.2008, s. 122.

- on słabość niektórych systemów funduszy emerytalnych,
- G. mając na uwadze, że cel dotyczący stopy zatrudnienia na poziomie 75%, zawarty w strategii UE 2020, powinien przyczynić się do stabilności systemów emerytalnych,
  - H. mając na uwadze, że rosnąca przewaga tymczasowych i niepewnych miejsc pracy powoduje zmniejszenie wkładu wnoszonego w ramach systemów emerytalnych i negatywnie wpływa na stabilność tych systemów i adekwatność przyszłych emerytur,
  - I. mając na uwadze, że ograniczanie ryzyka i amortyzacja szoku muszą być uwzględniane podczas opracowywania funduszy emerytalnych,
  - J. mając na uwadze, że osoba, która poświęca swój czas i swoje zdolności na wychowywanie dzieci lub opiekę nad osobami starszymi, powinna cieszyć się uznaniem społeczeństwa oraz że cel ten mógłby zostać osiągnięty przez przyznanie takiej osobie odrębnych uprawnień, w szczególności dotyczących emerytury,
  - K. mając na uwadze, że równość kobiet i mężczyzn jest wartością, celem i podstawowym prawem w Unii oraz że instytucje UE mają obowiązek uwzględniania kwestii równości płci we wszystkich podejmowanych działaniach,
  - L. mając na uwadze, że kobiety są bezpośrednio i pośrednio dyskryminowane w zakresie różnych aspektów związanych z emeryturami w Unii Europejskiej,
  - M. mając na uwadze, że przewidywany wpływ reform emerytalnych jest zazwyczaj oparty na profilu średnio zarabiającego mężczyzny zatrudnionego w pełnym wymiarze czasu pracy i realizującego pełną ścieżkę kariery zawodowej, i że aktuarialne tabele statystycznej długości życia z podziałem na płeć mają negatywny wpływ na obliczenia wysokości emerytury kobiet i przewidują w odniesieniu do nich niższą stopę zastąpienia dochodów netto przez świadczenie emerytalne,
  - N. mając na uwadze, że starsze kobiety znajdują się w szczególnie niekorzystnej sytuacji w przypadku, gdy ich prawo do świadczeń emerytalnych wynika ze stanu cywilnego (renta rodzinna) i gdy ze względu na przerwy w przebiegu kariery zawodowej nie przysługują im wystarczające nabyte przez nie same prawa do świadczeń emerytalnych,

PRZEPISY OGÓLNE

Poziom UE i państw członkowskich

1. przyjmuje z zadowoleniem podejście holistyczne zaprezentowane w zielonej księdze, które dąży do powstania nowych impulsów na poziomie krajowym i UE celem ustanowienia solidnych, długoterminowych, adekwatnych i stabilnych systemów emerytalnych zabezpieczających zasadę pomocniczości; przypomina, że tradycje, sytuacja gospodarcza i demograficzna, a także uwarunkowania rynku pracy różnią się w poszczególnych państwach członkowskich i że należy przestrzegać zasad pomocniczości i solidarności, zgodnie z którymi państwa członkowskie zachowują pełną odpowiedzialność za organizację krajowego systemu emerytalnego;
2. podkreśla, że wszystkie państwa członkowskie stoją w obliczu ogromnych wyzwań związanych z zagwarantowaniem zaspokojenia oczekiwań obywateli dotyczących adekwatnych i stabilnych emerytur, w czasach gdy ogólna sytuacja społeczna i

gospodarcza jest trudna i różni się w poszczególnych państwach członkowskich i systemach prawnych;

3. podkreśla, że MŚP są jednym z największych pracodawców w UE i najbardziej przyczyniają się do wzrostu gospodarczego oraz będą nadal wnosili istotny wkład w stabilność i adekwatność systemów emerytalnych państw członkowskich; z tego względu pragnie dostrzec rozwój sektorowych, międzysektorowych i/lub terytorialnych funduszy w celu zwiększenia przystępowania pracowników MŚP do systemów emerytalnych, co mogłoby służyć jako przykład najlepszych praktyk;
4. wskazuje, że dla urzeczywistnienia rynku wewnętrznego rozsądna polityka gospodarcza i społeczna, która uwzględnia wyzwania związane z solidarnością międzypokoleniową, wnosi znaczący wkład w trwałą politykę zatrudnienia, wzrost i stabilność, zwłaszcza poprzez utrzymanie spójności społecznej; podkreśla, że partnerzy społeczni odgrywają przy tym ważną rolę;
5. jest zdania, że długoterminowe inwestowanie i oszczędzanie na przyszłą stabilność systemów emerytalnych mają kluczowe znaczenie i powinny być brane pod uwagę w ramach nadzoru makroekonomicznego;
6. zwraca uwagę, że ogólne wytyczne polityki gospodarczej oraz pakt na rzecz stabilności i wzrostu odnoszą się do wydatków publicznych związanych ze starzeniem się; uważa, że precyzyjne uwzględnienie w długu publicznym i deficycie publicznych zobowiązań emerytalnych oraz obliczeń deficytu jest jednym z wielu warunków stabilności; domaga się uwzględnienia tego wymiaru przy reformie zarządzania gospodarką, zapewniając odpowiednie traktowanie różnych filarów systemów emerytalnych i skupiając się na ich stabilności;
7. wzywa Komisję i Radę – jako że zrównoważony i właściwie funkcjonujący system emerytalny jest niezwykle ważny dla obywateli i stabilności finansów publicznych – do zapewnienia, że koszt reform emerytalnych nadal będzie uwzględniany przy ustalaniu, czy państwo członkowskie powinno podlegać procedurze nadmiernego deficytu, oraz zaleca nie tyle faworyzowanie konkretnego rodzaju reformy emerytalnej, co stabilności systemu finansowania; wyraża ubolewanie, że niektóre państwa członkowskie cofnęły reformy emerytalne wdrożone w ostatnich latach lub rozpatrują ich cofnięcie w celu zmniejszenia swoich deficytów budżetowych; zwraca uwagę, że systemowe reformy emerytalne wiążą się ze znacznymi kosztami transformacji, które należy uwzględnić w kontekście obliczania długu publicznego i deficytu budżetowego;
8. podkreśla, że stabilność finansów publicznych wymaga uwzględnienia całkowitego długu publicznego i prywatnego w ocenie; zwraca uwagę, że oszczędności emerytalne są czymś więcej niż jedynie oszczędnościami przeznaczonymi konkretnie na emerytury; domaga się, aby pełny zakres niefinansowanych bezpośrednich zobowiązań emerytalnych w sektorze publicznym stał się przejrzysty i został ujawniony z myślą o długotrwałej stabilności finansów publicznych;
9. podkreśla, że troska o emerytury i systemy emerytalne stanowi odpowiedzialność państw członkowskich; bierze pod uwagę to, że gospodarki państw członkowskich są od siebie wzajemnie uzależnione i w związku z tym wzywa UE i państwa członkowskie do koordynowania swych różnych polityk emerytalnych oraz do stosowania otwartej metody koordynacji w celu zapewnienia adekwatności, bezpieczeństwa i stabilności systemów emerytalnych;

10. stwierdza, że istnieją znaczące różnice pomiędzy pierwszym, drugim i trzecim filarem systemów emerytalnych w państwach członkowskich i że UE odczuwa brak wspólnotowo ustalonego zestawu kryteriów, definicji oraz dogłębnej analizy, które dokładnie wyjaśniłyby funkcjonowanie rozmaitych systemów emerytalnych, a także iż brakuje jej przejrzystego nadzoru, który odnosiłby się do poszczególnych systemów; podkreśla, że UE powinna przede wszystkim zwiększyć porównywalność systemów emerytalnych i promować wymianę dobrych praktyk; uważa, że Komisja musi podjąć niezbędne działania w celu ustalenia typologii systemów emerytalnych w państwach członkowskich oraz wspólnego zbioru definicji, tak aby umożliwić porównywanie systemów;

Płeć

11. ubolewa, że zielona księga nie poświęca dostatecznej uwagi kwestii płci; jest zdania, że obecna nieadekwatność świadczeń emerytalnych pomiędzy mężczyznami i kobietami wynika z utrzymujących się różnic na rynku pracy, takich jak różnice w okresach bezrobocia, obowiązki związane z opieką, różnica w wynagrodzeniu kobiet i mężczyzn, nadmierna liczba kobiet pracujących w warunkach niepewności zatrudnienia i w niepełnym wymiarze godzin, a także przeszkody w pogodzeniu obowiązków zawodowych z życiem osobistym; wzywa w związku z tym Komisję i państwa członkowskie do kontynuowania wysiłków na rzecz wyeliminowania tych różnic i zapewnienia w perspektywie długoterminowej równego traktowania kobiet i mężczyzn w zakresie emerytur, np. poprzez uwzględnienie urlopów macierzyńskich i opieki nad starszymi członkami rodziny jako rzeczywistej pracy uprawniającej do otrzymywania świadczeń emerytalnych przez mężczyzn i kobiety;
12. podkreśla znaczenie zindywidualizowania praw emerytalnych i domaga się stosowania kryteriów podczas obliczania świadczeń emerytalnych dla kobiet w taki sposób, który zapewniłby ekonomiczną niezależność mężczyznom i kobietom; wzywa państwa członkowskie do rozważenia podejścia zgodnego z cyklem życia w odniesieniu do emerytur w celu zapewnienia rozwiązań dla wyzwań wynikających z cyklu nowoczesnego życia zawodowego;
13. stwierdza, że sprawiedliwość międzypokoleniową i interesy młodszego pokolenia należy postrzegać jako najważniejsze aspekty wzmocnionej metody koordynacji mającej na celu dalszy rozwój krajowych polityk emerytalnych w oparciu o współpracę pomiędzy państwami członkowskimi;
14. apeluje do Komisji i państw członkowskich o zobowiązanie podmiotów finansujących zakładowe i inne dodatkowe systemy emerytalne do korzystania przy obliczaniu świadczeń emerytalnych z neutralnych pod względem płci tabel śmiertelności, aby zapobiec „karaniu” kobiet za dłuższą średnią życia;

ADEKWATNOŚĆ

15. jest zdania, że niemożliwe jest ustanowienie przez UE adekwatnej wysokości emerytur, ponieważ są one w ogromnym stopniu uzależnione od specyficznych warunków panujących w państwach członkowskich; wzywa jednakże Komisję do opracowania

wytucznych umożliwiających państwom członkowskim sporządzenie kryteriów w odniesieniu do minimalnego poziomu emerytur; uważa, że państwa członkowskie powinny zdefiniować adekwatność jako niezbędny warunek godnego życia starszych osób;

16. uważa, że państwa członkowskie same są odpowiedzialne za określenie odpowiednich rozwiązań w zakresie emerytur dla własnych obywateli w ramach prowadzonej polityki gospodarczo-społecznej; zachęca je do wprowadzenia systemu, który jest najbardziej odpowiedni dla zagwarantowania każdemu godnego poziomu życia, ze szczególnym uwzględnieniem najbardziej słabych grup społeczeństwa;
17. podkreśla, że w zakresie systemów emerytalnych zróżnicowanie dochodu emerytalnego poprzez połączenie publicznych (pierwszy filar) i pracowniczych (w większości przypadków drugi filar) systemów może być gwarantem adekwatnych rozwiązań w zakresie emerytur;
18. zauważa, że w większości państw członkowskich pierwszy filar jest najważniejszy i oparty na zasadzie solidarności oraz że finansowanie pierwszego filaru będzie pod mniejszą presją, jeśli więcej osób będzie czynnych zawodowo oraz jeśli rozwiązany zostanie problem pracy nielegalnej i nierejestrowanej, przy czym można omówić pomiędzy państwami członkowskim w ramach otwartej metody koordynacji również inne alternatywne formy finansowania pierwszego filaru; podkreśla, że powszechne systemy repartycyjne potwierdziły podczas kryzysu finansowego i gospodarczego swoją stabilność i niezawodność; wzywa państwa członkowskie do dopilnowania, aby emerytury w pierwszym filarze były powyżej granicy ubóstwa;
19. podkreśla, że w odniesieniu do stabilności i adekwatności systemów emerytalnych w niektórych państwach członkowskich świadczenia w ramach trzeciego filaru odgrywają pewną rolę; zaznacza jednak, że opcja ta jest dostępna wyłącznie dla osób o odpowiednich dochodach, które są w stanie opłacić składki w ramach tych systemów i dlatego może odgrywać jedynie ograniczoną rolę w zapewnianiu godnego dochodu;
20. uważa, że bardzo przydatna byłaby lepsza wymiana informacji pomiędzy państwami członkowskimi na temat kosztów i skuteczności różnych form ulg podatkowych w przypadku prywatnych emerytur;
21. uważa, z uwagi na presję budżetową, że duże znaczenie ma efektywność wydatków socjalnych; ocenia, że w sytuacji obecnej presji budżetowej wydatki socjalne odegrały ważną rolę polegającą na łagodzeniu wstrząsów gospodarczych i społecznych podczas kryzysu; jest zdania, że systemy repartycyjne wykazały swoją zasadniczą rolę w zapewnieniu solidarności międzypokoleniowej; ocenia ponadto, że drugi i trzeci filar powinny odegrać rolę uzupełniającą w zmniejszaniu tej presji; wzywa państwa członkowskie do zapewnienia najlepszego możliwego połączenia form świadczeń emerytalnych w celu zapewnienia emerytur w przyszłości; wzywa państwa członkowskie do zwiększenia dostępu obywateli do możliwości prywatnego gromadzenia oszczędności; podkreśla, że w związku z kryzysem finansowym niektóre państwa członkowskie zamierzają wprowadzić zmiany w swoich systemach emerytalnych; wzywa je do zapewnienia, by wszystkie systemy emerytalne pozostały jednak stabilne, niezawodne i trwałe, oraz aby wszystkich zmian dokonywano w oparciu o właściwy dialog społeczny i dostarczanie wystarczających informacji; popiera zapewnienie pracownikom wystarczającej ilości czasu potrzebnego do podjęcia świadomych i przemyślanych

- decyzji, jeśli pracownicy ci mogą dokonywać samodzielnego wyboru;
22. podkreśla, że wzrost gospodarczy i wysoka stopa zatrudnienia zwiększają stabilność i adekwatność systemów emerytalnych, podczas gdy wysoka inflacja wywiera szkodliwy wpływ na te cechy;
  23. uważa, że oszustwa podatkowe są niepokojącym zjawiskiem i muszą być zwalczane najskuteczniej, jak to możliwe, ponieważ stanowią zagrożenie dla przyszłej adekwatności i stabilności systemów emerytalnych;

WIEK EMERYTALNY

24. uważa, że ze względu na zmiany demograficzne i równowagę finansową emerytur konieczne jest, by więcej osób znajdowało się na rynku pracy i było na nim dłużej aktywnymi, lecz odnotowuje wzrost oczekiwanej długości życia; uważa również, że lepsze warunki związane z higieną pracy są koniecznym warunkiem niezbędnym do przedłużenia okresu aktywności zawodowej; wzywa państwa członkowskie do prowadzenia aktywnej debaty i oceny, wraz z partnerami społecznymi i stosownymi organizacjami, możliwości skorelowania ustawowego wieku emerytalnego i oczekiwanej długości życia oraz zróżnicowania obowiązkowego wieku emerytalnego w celu umożliwienia kontynuowania pracy tym osobom, które nadal chcą pracować; wzywa państwa członkowskie, które podniosły ustawy wiek emerytalny lub zamierzają to zrobić, do wspierania pracy osób starszych poprzez ulgi podatkowe i socjalne; wzywa też państwa członkowskie do tworzenia dostosowanych i elastycznych umów o pracę i systemów emerytalnych dla osób starszych, w celu wsparcia i ułatwienia łączenia wynagrodzenia pracowniczego z emeryturą, oraz do wprowadzenia środków odstraszających, które utrudnią przedsiębiorstwom zwalnianie osób starszych; wzywa Komisję do rozpoczęcia badań mających na celu analizę tego, w jaki sposób dystrybucja zasobów wpływa na oczekiwaną długość życia w państwach członkowskich;
25. stwierdza, że na rynku pracy istnieją duże różnice w ustawowym wieku emerytalnym oraz w rzeczywistym przechodzeniu starszych osób na emeryturę i zaleca, by w sposób priorytetowy potraktować kwestię zapewnienia tego, by pracownicy mogli pracować do momentu osiągnięcia ustawowego wieku emerytalnego; zauważa, że wymienione rozbieżności są szczególnie istotne dla pracowników wykonujących zawody o najbardziej uciążliwym charakterze; z tego względu apeluje do państw członkowskich oraz partnerów społecznych o wymianę informacji na temat dobrych praktyk; wzywa ich również do zawierania porozumień mających pozytywny wpływ na stabilność emerytur i prowadzących, w elastyczny sposób, do wydłużania kariery zawodowej do czasu ustawowego wieku emerytalnego, np. poprzez opracowanie kompleksowych strategii zarządzania strukturą wiekową na szczeblu krajowym i w przedsiębiorstwach, poprzez opracowanie nowych sposobów zapewnienia równowagi pomiędzy życiem zawodowym a prywatnym dostosowanych do konkretnych potrzeb starszych pracowników oraz poprzez nagradzanie osób, które dłużej pracują;
26. podkreśla, że starsza siła robocza i dłuższa kariera zawodowa mogą mieć pozytywny wpływ na ożywienie gospodarcze i przyszły rozwój; jest zdania, że dla (starszych)

pracowników, którzy wykonują ciężką pracę fizyczną/umysłową, dynamiczny rynek pracy musi oferować kreatywne rozwiązania, jak uelastycznienie ustawowego wieku emerytalnego, emerytury w niepełnym wymiarze godzin, dostosowane warunki pracy, zachęcanie do kształcenia się przez całe życie, usprawnione usługi pośrednictwa pracy lub możliwość zmiany miejsca pracy, w celu trwałego zrównoważenia wymagań pracy z możliwościami pracowników; uważa, że konieczne jest rozwijanie czynnej polityki zapobiegającej dyskryminacji ze względu na wiek poprzez monitorowanie właściwego wdrażania dyrektywy 2000/78/WE i dyrektywy 2006/54/WE oraz wspieranie europejskiej kultury aktywnego starzenia się zapewniającej starszym osobom witalne i godne życie; wzywa państwa członkowskie do połączenia kar za dyskryminację na rynku pracy z zachętami dla pracodawców na rzecz stworzenia rynku pracy sprzyjającego integracji; wzywa państwa członkowskie, w kontekście reform i wydłużania okresu pracy zawodowej, a także przy wsparciu Komisji, do bardziej skutecznego wdrażania dyrektyw w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy;

STRATEGIA UE 2020

27. z zadowoleniem przyjmuje w strategii 2020 odniesienie do integracji starszych pracowników na rynku pracy; ubolewa, że w strategii 2020 zabrakło wyraźnego odniesienia do godnych, adekwatnych i stabilnych systemów emerytalnych, mimo że zależy od nich osiągnięcie niektórych celów określonych w strategii 2020; z tego względu sugeruje włączenie celów zielonej księgi do strategii 2020;
28. jest zdania, że jeśli strategia 2020 odniesie sukces oznacza to, że tworzonych będzie więcej bezpiecznych miejsc pracy wysokiej jakości, że więcej osób będzie pracować za adekwatne wynagrodzenie oraz na odpowiednich warunkach, co będzie się wiązać ze wzrostem płatności obowiązkowych składek na ubezpieczenie społeczne, i że skorzysta na tym wzrost gospodarczy, a zatem wzmocni się stabilność i adekwatność systemów emerytalnych;
29. zgodnie ze strategią 2020 wspiera celową i aktywizującą politykę rynku pracy, która troszczy się o podniesienie udziału osób, które obecnie stanowią mniejszość na rynku pracy, a zwłaszcza tych znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji; uważa, że UE powinna opracować nowe wskaźniki służące monitorowaniu wpływu reform emerytalnych na grupy będące w trudnej sytuacji; podkreśla, że w Unii Europejskiej nadal rozpowszechniona jest praca nielegalna i że osłabia to opcje polityki społecznej; wzywa właściwe instytucje państw członkowskich do wspierania włączenia społecznego i do przeciwdziałania pracy nierejestrowanej, w celu zwiększenia równowagi systemów emerytalnych;

DYREKTYWA W SPRAWIE IORP

30. zauważa, że na ogół wdrożenie dyrektywy o instytucjach pracowniczych programów emerytalnych (IORP) przez państwa członkowskie opóźnia się; wzywa Komisję do przedsięwzięcia w razie konieczności działań przeciwko państwom członkowskim w celu zapewnienia właściwego i terminowego wdrożenia dyrektywy IORP;
31. zgadza się, że celem powinien być wysoki poziom bezpieczeństwa przyszłych emerytów, z zachowaniem rozsądnego poziomu kosztów ponoszonych ze strony podmiotów finansujących oraz w kontekście stabilnych systemów emerytalnych;
32. zwraca uwagę, że zgodnie z art. 15 ust. 6 w odniesieniu do wyliczania rezerw technicznych dyrektywa IORP stanowi, że „Komisja proponuje wszelkie niezbędne kroki w celu zapobieżenia możliwym zakłóceniom spowodowanym przez różne poziomy stóp procentowych i ochrony interesów uczestników i beneficjentów każdego programu”; wzywa Komisję do przeprowadzenia oceny wpływu przed przeglądem dyrektywy IORP oraz do uwzględnienia tendencji polegającej na zwiększeniu liczby systemów o zdefiniowanej składce i zmniejszeniu liczby systemów o zdefiniowanym świadczeniu;
33. przypomina, że dyrektywa IORP stanowi, iż „rzeczywisty rynek wewnętrzny usług finansowych ma kluczowe znaczenie dla wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy we Wspólnocie” oraz iż przedmiotowa „dyrektywa stanowi zatem pierwszy krok w kierunku rynku wewnętrznego pracowniczych programów emerytalnych zorganizowanego na skalę europejską”;
34. podkreśla, że nowo powołany europejski organ nadzoru (Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych) musi w pełni wykorzystywać swoje uprawnienia oraz odgrywać ważną rolę w procesie przygotowywania przeglądu dyrektywy IORP i w opracowywaniu przepisów prawnych, takich jak projekty standardów technicznych, wytyczne i zalecenia dotyczące systemu wypłacalności; przypomina, że dyrektywa IORP nie powinna mieć zastosowania do jakichkolwiek publicznych zobowiązań emerytalnych lub pracowniczych systemów emerytalnych w pierwszym filarze;
35. uważa, że jakościowe elementy dyrektywy w sprawie wypłacalności *Solvency II* są nieocenionym punktem wyjścia dla wzmocnienia nadzoru IORP; zwraca uwagę, iż dotyczy to w szczególności wymogów związanych z właściwym zarządzaniem ryzykiem;

MOBILNOŚĆ I PRZENOSZENIE UPRAWNIEŃ

36. podkreśla, że mobilność na rynku pracy w UE będzie miała w nadchodzących latach istotne znaczenie dla tworzenia miejsc pracy oraz dla wzrostu gospodarczego; uważa w związku z tym, że zaufanie obywateli ulegnie zwiększeniu, gdy zniesione zostaną utrudnienia w zakresie mobilności wewnętrznej i transgranicznej; uważa, że w świetle ich następstw dla systemów emerytalnych trzeba zająć się takimi kwestiami jak brak możliwości przenoszenia praw emerytalnych, długie okresy nabywania uprawnień, zachowanie nieaktywnych uprawnień, nieobniżanie poziomu ochrony oraz różnice w traktowaniu zobowiązań podatkowych i zasad aktuarialnych; podkreśla pozytywne wpływy, jaki na system emerytalny mógłby wywrzeć bardziej dynamiczny rynek pracy;

37. stwierdza, że porozumienia odnośnie do emerytur w pierwszym filarze uregulowane są za pomocą stosownego rozporządzenia koordynującego, jednak dla innych filarów konieczne są uproszczone rozwiązania;
38. zauważa tendencję polegającą na zwiększeniu liczby systemów o zdefiniowanej składce oraz zmniejszeniu liczby systemów o zdefiniowanym świadczeniu; zwraca uwagę, że podmioty wypłacające emeryturę w rezultacie przenoszą ryzyko inwestycyjne na oszczędzających na emeryturę; jest zdania, że dla dobra różnorodności i kompleksowości rozmaitych kapitałowych zakładowych systemów emerytalnych należy ustanowić wzajemną zgodność dotyczącą przenoszenia zgromadzonych uprawnień do świadczeń emerytalnych w sensie, że przenoszenie uprawnień zaczyna obowiązywać wraz z zawarciem nowej umowy, zaś podanie o przeniesienie jest honorowane jedynie wtedy, gdy potrącenie to ma na celu zasilenie funduszu zapewniającego bezpieczną starość; domaga się dogłębnej analizy kwestii podatkowych związanych z kapitałowymi zakładowymi systemami emerytalnymi oraz kapitałowymi systemami ubezpieczeń na życie; uważa, że jeśli chodzi o kwestie transgraniczne, działania UE powinny wyraźnie koncentrować się wokół opracowania minimalnych standardów dotyczących nabycia i zachowania uprawnień emerytalnych oraz na ułatwieniu wprowadzenia krajowych systemów śledzenia związanych z tymi uprawnieniami;
39. przyjmuje z zadowoleniem stworzenie krajowych systemów śledzenia uprawnień emerytalnych z różnych źródeł we wszystkich państwach członkowskich i wzywa Komisję do złożenia wniosków dotyczących systemu śledzenia uprawnień emerytalnych na poziomie UE;

PRZEGLĄD PRAWODAWSTWA UE

40. stwierdza, że w wielu europejskich państwach członkowskich rozpoznaje się znaczenie zakładowych systemów emerytalnych oraz że UE może mieć pozytywny wpływ poprzez zapewnienie koordynacji między różnymi systemami oraz zachęcanie państw członkowskich do dopilnowania tego, by - pod względem społecznych, prawnym i ekonomicznym - istniały uzasadnione ramy, które w odpowiedni sposób będą chronić uczestników programów emerytalnych oraz będą umożliwiać dostęp do zrozumiałych informacji emerytalnych; podkreśla, że jeśli w państwach członkowskich funkcjonują obowiązkowe fundusze emerytalne, którymi kierują prywatne instytucje, takie systemy również powinny być analizowane pod względem zgodności z europejskimi warunkami i kryteriami odnoszącymi się do bezpieczeństwa, inwestycji i klasyfikacji aktywów; podkreśla, że należy zasadniczo dokonać pełnej oceny skutków wszystkich propozycji dotyczących zakładowych systemów emerytalnych, szczególnie w celu określenia dodatkowych kosztów i obciążenia administracyjnego;
41. uważa, że w tych państwach członkowskich, w których ustanowione są emerytury pracownicze, i które nie są przeważnie włączone do pierwszego filaru, uregulowania w ramach drugiego filaru powinny być dostępne dla wszystkich pracowników na mocy prawa, bez jakiegokolwiek dyskryminacji ze względu na płeć, sektor i/lub umowę o pracę;
42. wzywa Komisję Europejską, aby zachęciła państwa członkowskie do zbadania, jak

można ułatwić egzekwowanie prawa pracowników do udziału w drugim filarze poprzez rozszerzony dialog społeczny, i do złożenia wniosków mających na celu propagowanie takiego filaru tam, gdzie jeszcze on nie istnieje; wzywa również do opracowania metody zarządzania zapewniającej parytetowe zarządzanie tym filarem, zwłaszcza gdy chodzi o strategię inwestowania oszczędności;

43. wzywa państwa członkowskie do rozwijania dialogu społecznego i obywatelskiego dotyczącego zapewniania świadczeń emerytalnych oraz do pełnego uwzględniania wyników tego dialogu;
44. uważa, że przepisy na poziomie UE odnoszące się do trzeciego filaru i do jego bezproblemowego transgranicznego funkcjonowania wymagają dokładniejszego przeglądu w świetle dobrego funkcjonowania rynku wewnętrznego, zwłaszcza gdy chodzi o produkty finansowe, oraz że należy tworzyć jednakowe warunki; podkreśla, że wspomniany przegląd przepisów będzie musiał uwzględnić interes uczestników tych systemów;
45. uważa, że aby osiągnąć spójność systemów ostrożnościowych stosowanych przez różne podmioty świadczące usługi finansowe, należy stosować zasadę „takie samo ryzyko – takie same zasady – taki sam kapitał”, uwzględniając przy tym charakterystyczne cechy poszczególnych produktów lub systemów emerytalnych;
46. przyznaje, że wciąż istnieją przeszkody dla ponadgranicznego oferowania indywidualnych programów ubezpieczeń emerytalnych (w ramach trzeciego filaru), takich jak systemy ubezpieczeń na życie; zwraca się do Komisji o wskazówki co do przewyciężenia tych przeszkód, jak również o przedstawienie ogólnych ram pozwalających na uregulowanie tych działań;
47. zauważa, że w dziedzinach, w których uprawnienia dotyczące emerytur leżą w gestii Unii Europejskiej, prawo europejskie wykazuje znaczne rozdrobnienie; wzywa Komisję do zbadania, czy racjonalizacja przedmiotowych ram regulacyjnych jako elementu lepszego stanowienia prawa byłaby właściwa;

PRAWODAWSTWO UE/DOBRE PRAKTYKI

48. przypomina o już postanowionym utworzeniu Europejskiego Urzędu Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (EIOPA); podkreśla konieczność takiego wyposażenia tego organu, by efektywnie realizował powierzone mu zadania, a jednocześnie odpowiedniego uwzględnienia specyfiki i charakterystycznych cech pracowniczych systemów emerytalnych;
49. zauważa, że fundusze emerytalne, w tym IORP, są w dalszym ciągu regulowane i nadzorowane jako autonomiczne podmioty finansowe, mimo że w praktyce takie działania podejmują konglomeraty;

WYMOGI KAPITAŁOWE

50. uważa, że wnioski dotyczące systemu wypłacalności dla instytucji pracowniczych programów emerytalnych (IORP) muszą uwzględniać specyfikę emerytur mając jednak na uwadze, że ryzyka występujące w sektorze ubezpieczeń różnią się od tych, z jakimi muszą sobie radzić instytucje pracowniczych programów emerytalnych, zwłaszcza w odniesieniu do uwarunkowań dotyczących prawa do emerytury, czasu trwania portfeli emerytalnych oraz fakt, że instytucje pracowniczych programów emerytalnych stanowią specjalne narzędzia inwestycyjne zarządzające portfolio jednorodnych produktów; podkreśla, że głównym celem takiego systemu byłoby zapewnienie zwiększonej ochrony obecnych i przyszłych emerytów; uważa, że należy dokonać pełnej oceny skutków tych propozycji, szczególnie w celu określenia dodatkowych kosztów i obciążenia administracyjnego; uważa, że wszelka zmiana przepisów dotyczących wypłacalności instytucji pracowniczych programów emerytalnych powinna zostać przeprowadzona w ramach istniejącej dyrektywy IORP; podkreśla, że rozwiązanie kwestii związanych z wymogami kapitałowymi systemu funduszy emerytalnych jest ściśle powiązane ze skutecznym rozwiązaniem kwestii, o których mowa w art. 8 dyrektywy w sprawie niewypłacalności;
51. podkreśla, zgodnie z oświadczeniem Komisji opublikowanym w zielonej księdze, że dyrektywa IORP opiera się na podejściu minimalnej harmonizacji *Solvency I*, podczas gdy w najbliższej przyszłości zakłady ubezpieczeniowe będą stosować oparty na ryzyku system *Solvency II* nawet w odniesieniu do swojej działalności w dziedzinie emerytur pracowniczych;
52. podkreśla, że rynki finansowe mogą funkcjonować skutecznie tylko wtedy, gdy istnieje pewność i zaufanie; uważa, że pewność i zaufanie wymagają ustanowienia wymogów ostrożnościowych dla instytucji finansowych, przy czym IORP nie powinny stanowić tutaj wyjątku;
53. wzywa Komisję do opracowania propozycji w zakresie procesu podejmowania decyzji dotyczących systemu wypłacalności IORP, a zwłaszcza, zgodnie z oświadczeniem Komisji ogłoszonym w zielonej księdze, do możliwie jak najszybszego przeprowadzenia analizy wpływu w zakresie stosowania systemu wypłacalności, takiego jak *Solvency II*;

PRAWODAWSTWO UE DOTYCZĄCE NIETYPLACALNOŚCI

54. z uwagą przyjmuje do wiadomości dużą różnorodność we wdrażaniu i stosowaniu dyrektywy w sprawie niewypłacalności; zauważa, że chociaż stosowne przepisy legislacyjne mogą być względnie dostosowane, rezultaty mogą być niewystarczające i tym samym niezgodne z celem dyrektywy; nawiązuje do wniosku Komisji, że w niektórych przypadkach dotyczących wdrażania obowiązków nałożonych na podstawie art. 8 dyrektywy można zastanawiać się, do jakiego stopnia niektóre z tych środków mogą być wystarczające, by chronić interesy pracowników i emerytów na wypadek niewypłacalności pracodawcy oraz, że należy rozpatrzyć szereg zagadnień;
55. wzywa Komisję do uważnego śledzenia wdrażania omawianej dyrektywy, podjęcia

działań przeciwko państwom członkowskim w uzasadnionych przypadkach oraz ewentualnego uwzględnienia przy dokonywaniu przeglądu przedmiotowej dyrektywy szczególnej sytuacji dotyczącej zobowiązań finansowych pracodawcy względem pracownika lub jego funduszu emerytalnego;

56. uważa, że konieczne jest wzmocnienie prawodawstwa UE dotyczącego niewypłacalności pracodawców, tak aby każdemu pracownikowi zapewnić jednakową ochronę jego oszczędności, niezależnie od charakteru systemu wypłacania świadczeń emerytalnych obsługiwanego przez pracodawcę danego pracownika;
57. wzywa do zbadania, czy stowarzyszenia ubezpieczeń emerytalno-rentowych, takie jak te funkcjonujące w Luksemburgu i w Niemczech, których celem jest ochrona systemów rezerw księgowych drugiego filaru, można rekomendować innym państwom członkowskim w celu ochrony mechanizmu zabezpieczającego;

INFORMACJE/UDZIAŁ I INWESTOWANIE

58. jest zaniepokojony niedostatecznymi informacjami udzielonymi opinii publicznej przez organy publiczne oraz organy administrujące świadczenia emerytalne odnośnie do wymogów, opcji, możliwości, nabytych uprawnień, oczekiwanych wyników i rzeczywistego stanu rzeczy, jeśli chodzi o świadczenia emerytalne; podkreśla, że podczas zawierania umów dotyczących dodatkowych systemów emerytalnych obywatelom należy przekazywać informacje dotyczące rzeczywistych kosztów i opłat oraz wyczerpujące informacje dotyczące statusu ich emerytur; podkreśla również znaczenie solidnej edukacji finansowej od wczesnego etapu;
59. zwraca uwagę, że istnieje potrzeba zwiększenia przejrzystości i ujawnienia opłat nakładanych przez podmioty wypłacające emerytury na zarządzanie aktywami, a zwłaszcza na wszystkie warstwy inwestycji; jest zdania, że informacje udzielane obywatelom państw członkowskich i przez fundusze, dotyczące nabytych uprawnień, powinny być włączone w funkcjonujący, przejrzysty i dostępny system na szczeblu europejskim;
60. uważa, że obywatele muszą być na czas i w pełni informowani o wszystkich długofalowych konsekwencjach jakiejkolwiek reformy systemu emerytalnego, zwłaszcza o wysokości ich własnej emerytury i liczbie przepracowanych lat uprawniających do otrzymywania emerytury; zauważa, że reforma będzie musiała przewidywać skuteczny i sprawny system przejściowy; wzywa państwa do zainicjowania działań, które umożliwiłyby obywatelom samodzielne poinformowanie się o konsekwencjach ich własnych decyzji dotyczących emerytur, a także zatroszczenie się o swoje własne rozwiązania w zakresie adekwatnej emerytury i które zachęcałyby ich do tego;

KOORDYNACJA POLITYKI

61. uważa, że w przyszłych dyskusjach nad adekwatnym, bezpiecznym i stabilnym systemem emerytalnym przydałoby się stworzenie platformy emerytalnej, obejmującej przedstawicieli instytucji UE, partnerów społecznych i odpowiednie zainteresowane strony, w celu wniesienia wkładu w informowanie o najlepszych praktykach oraz w przygotowanie inicjatyw politycznych zgodnych z zasadą pomocniczości; jest zdania, że aby uniknąć pokrywania się odnośnych aspektów należy uwzględnić funkcjonowanie Komitetu do spraw Dodatkowego Zabezpieczenia Emerytalnego („forum emerytalnego”);
62. wzywa Komisję do rozpatrzenia powołania specjalnej grupy zadaniowej ds. emerytur, w której uczestniczyć będą stosowne dyrekcje generalne odpowiedzialne za kwestie emerytur;
63. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji, a także rządowi i parlamentowi państw członkowskich.

UZASADNIENIE

Zmiany demograficzne, czyli odwrócenie piramidy społecznej, co nas niebawem czeka, oraz wzrost oczekiwanej długości życia, który stanie się naszym udziałem, kiedy to osoby starsze pozostaną dłużej zdrowe, aktywne zawodowo i społecznie, sprawiają, że konieczne jest rozpatrzenie takiej strategii, która zapewniłaby nowe spójne i konsekwentne podejście do emerytur.

Najwyższy czas podjąć inicjatywy, które przeddefiniują przyszłość osób młodych i starych oraz solidarność międzypokoleniową i międzyludzką, a tym samym przyczynią się do zapewnienia stabilnego, bezpiecznego i adekwatnego świadczenia dochodu po przejściu na emeryturę.

Sprawozdawczyni zdaje sobie w pełni sprawę, że w Europie istnieją ogromne różnice w systemach emerytalnych i że nowe państwa członkowskie i obywatele stoją wobec dodatkowych problemów, gdyż skonstruowanie zróżnicowanego systemu emerytalnego (o większej liczbie filarów) jest tak pożądanym rozwiązaniem ze względu na rozłożenie ryzyka.

Ponadto wiele państw członkowskich o systemach działających na zasadzie „pay as you go”, w szczególności w EU-15, skonfrontowanych jest obecnie ze znacznym wzrostem kosztów i będzie w przyszłości, co oznacza rosnącą presję na solidarność i wyższe obciążenie dla młodszych generacji. Należy również stwierdzić, że kryzys finansowy i gospodarczy pokazał, iż żaden system emerytalny nie jest odporny na tego typu wydarzenia, ale znaczne koszty budżetowe, wysoki wskaźnik bezrobocia i bardzo ograniczone możliwości podnoszenia obciążeń zbiorowych przede wszystkim negatywnie wpływają na systemy repartycyjne.

Młodzi ludzie wchodzą na rynek pracy później, gdyż są lepiej wykształceni. Ponadto istnieje tendencja do pracowania krócej i przechodzenia na emeryturę przed osiągnięciem ustawowego wieku emerytalnego. Ludzie zawsze pracują krócej niż jest to konieczne, by pokryć swe świadczenia emerytalne. Uelastycznienie i zindywidualizowanie systemów pracy i systemów emerytalnych może umożliwić dłuższy udział w rynku pracy, jednak takie systemy obecnie występują niezwykle rzadko.

Wszystkie te czynniki sprawiają, że osiągnięcie warunków i celów paktu na rzecz stabilności i wzrostu okazuje się tym trudniejsze, jeśli zgromadzono mniej oszczędności, a zatem podjęte wobec emerytów zobowiązania zostają w pełnym zakresie wliczane w kalkulację.

Zielona księga w formie zaprezentowanej przez Komisję Europejską zostaje pozytywnie oceniona przez sprawozdawczynię ze względu na podkreślenie, że zakresy odpowiedzialności zarówno państw członkowskich, partnerów społecznych i Europy wymagają nadania każdemu z nich nowego impulsu. Musimy zatem wspólnie, przy uznaniu i zachowaniu odpowiedzialności każdej ze strony, budować taki system, który byłby zrównoważony, bezpieczny i który zapewni adekwatne emerytury na poziomie UE. Nowoczesny system, który uznaje, że istnienie swobody przemieszczania się w Europie nie ogranicza się do uregulowań 1. filaru, lecz stymuluje tę swobodę i wychodzi z założenia, że z pewnością nowe

pokolenie, ale również skuteczne i wydajne funkcjonowanie rynku pracy potrzebuje mobilności. System zatem, który oferuje rozwiązania nie tylko dla teraźniejszości, ale również na przyszłość.

I. Zmiany demograficzne

- Populację silnie zdominuje grupa wiekowa osób powyżej 55 roku życia.
- Rośnie oczekiwana długość życia: dla mężczyzn z 76 (2008 r.) do 84 lat (2060 r.), dla kobiet z 82 (2008 r.) do 89 lat (2060).
- Wskaźnik urodzeń w UE utrzymuje się na niskim poziomie (1,6);
- Stosunek liczby osób powyżej 65 roku życia do osób czynnych zawodowo podwoi się: z 25,4% (2008 r.) do 53,5% (2060 r.).
- Populacja osób czynnych zawodowo wzrośnie między 2007 a 2020 r. o 3,7% ze względu na rosnącą liczbę kobiet na rynku pracy. Po 2020 r. liczba osób czynnych zawodowo spadnie o 13,6%.
- W 2008 r. na 1 emeryta przypadały 4 osoby pracujące; w 2020r. na 1 emeryta przypadnie 5 osób pracujących; w 2060 r. na 1 emeryta przypadną 2 osoby pracujące.
- Udział w zatrudnieniu (osób w wieku 15-64) wzrośnie z 70,6% (2007 r.) do 74,1% (2060 r.).
- Średni wiek, w którym osoby przestają pracować w UE waha się na poziomie 61,4 lat.

Wydatki publiczne wynikające ze starzenia się społeczeństwa w 2060 r. wzrosną średnio do 4,75% PKB, zaś wydatki publiczne przeznaczone na emerytury do 2,4% PKB.

Kryzys finansowy i gospodarczy w połączeniu ze zmianami demograficznymi odbija się na systemach emerytalnych. Z powodu wysokiego bezrobocia, niskiego poziomu wzrostu, niższych wyników z tytułu inwestycji kapitałowych oraz wyższych długów publicznych systemom emerytalnym trudniej zapewnić świadczenie adekwatnych emerytur, a czasem nawet honorować przyjęte ustalenia. W większości państw członkowskich aktualni emeryci nie odczuwają jeszcze skutków kryzysu, podczas gdy w niektórych państwach członkowskich cięcia w wydatkach publicznych dotknęły również emerytur.

Reformując swe systemy emerytalne wiele z państw członkowskich przyjęło cięcia w 1. filarze. Ważne jest osiągnięcie stabilności finansowej, trzeba jednak również wziąć pod uwagę potrzebę wypłacania adekwatnego dochodu. Dążenie do stabilności budżetu oraz adekwatność systemu emerytalnego nie są celami sprzecznymi, ale dwiema stronami tego samego medalu. Nie można osiągnąć prawdziwej trwałości bez zapewnienia adekwatnych emerytur. Kiedy systemy emerytalne nie są właściwe, może dojść do spadku konsumpcji, a poprzez zmniejszony popyt - do destabilizacji gospodarczej oraz problemów finansowych. Może to doprowadzić do poważnego nadwyrężenia wydatków publicznych przeznaczonych na inne formy zabezpieczenia społecznego.

II. Zakresy odpowiedzialności

Odpowiedzialność za stabilny system emerytalny i adekwatne emerytury dzielą między sobą rząd, partnerzy społeczni i indywidualne osoby.

Pierwszy filar opiera się na solidarności między podatnikami. W większości przypadków jest on filarem publicznym, finansowanym przez rząd w systemie „pay as you go”.

Drugi filar stanowi wspólną odpowiedzialność pracodawców i pracowników, polegającą na wspólnych składkach w oparciu o ustalone przez rząd i partnerów społecznych ramy prawne.

Również zwalczanie pracy nielegalnej ma znaczenie dla zachowania systemów emerytalnych.

Pierwszy i drugi filar tworzą podstawę adekwatnego systemu emerytalnego. Sprawozdawczyni definiuje w tym sprawozdaniu adekwatną emeryturę jako minimalną emeryturę określoną samodzielnie przez każde państwo członkowskie. Trzeci filar opiera się na składkach indywidualnych.

W przyszłości, przy okazji reformy systemów emerytalnych, ważne będzie powiązanie 1. i 2. filaru. Filary te, które w różnych państwach członkowskich częściowo się pokrywają, są ściśle powiązane z 3. filarem. Na poziomie UE silna otwarta metoda koordynacji musi zapewnić, że zobowiązania 1. filaru będą stabilne i adekwatne, zaś 2. filar musi zostać dostosowany poprzez zwiększenie roli partnerów społecznych. Ponadto, jeśli chodzi o 3. filar, należy zapewnić lepsze uregulowanie wypłacalności funduszy emerytalnych.

III. Kompetencje

Systemy emerytalne w głównej mierze leżą w gestii państw członkowskich, jednak w odniesieniu do niektórych aspektów ważna jest koordynacja na poziomie UE, np. odnośnie do funkcjonowania rynku wewnętrznego, wymogów paktu na rzecz stabilności i wzrostu (SGP) i strategii EU 2020. Inne instrumenty UE oferują państwom członkowskim wsparcie, jak otwarta metoda koordynacji (OMC).

Wpływ wydatków przeznaczonych na świadczenia emerytalne na finanse publiczne w jednym państwie członkowskim może wywrzeć znaczny wpływ na inne państwa członkowskie. Z tego względu SGP musi zostać włączony do polityki krajowej, zwłaszcza w 1. filarze emerytalnym. Fundusze emerytalne stanowią integralny składnik rynków finansowych. Dyrektywa w sprawie dodatkowych uprawnień do świadczeń emerytalnych lub rentowych (2. filar) podlega dyrektywie IOPR (2003/41/WE w sprawie działalności instytucji pracowniczych programów emerytalnych oraz nadzoru nad takimi instytucjami). Jak dotąd dyrektywa ta nie obejmowała wszystkich funduszy emerytalnych, dla których powinna mieć zastosowanie. W efekcie doprowadziło to do nierównego traktowania i nadzoru odnośnie do różnych funduszy emerytalnych, które ona objęła lub nie.

Kryzys finansowy i gospodarczy uzmysłowił znaczenie pełnienia nadzoru nad funduszami emerytalnymi na poziomie UE. W związku z tym należałoby przeprowadzić badanie w sprawie zakresu obowiązywania i skuteczności dyrektyw Solvency I i II. Sprawozdawczyni jest głęboko przeświadczona, że takie badanie odnośnie do trzech dyrektyw nie powinno być prowadzone w oderwaniu od reakcji na zieloną księgę.

IV. Zmieniający się rynek pracy

Równowaga między elastycznością i pewnością rynku pracy wspiera zdolność dostosowania się gospodarki i wzmacnia europejski model społeczny. Na rynku pracy w obecnym kształcie

konieczne jest, by pracownicy łatwo i bez przeszkód finansowych mogli zmieniać stanowiska pracy. Pracodawcy muszą być w stanie przyjmować do pracy właściwą osobę o właściwych kompetencjach. Również to sprawia, że modernizacja systemów emerytalnych staje się koniecznością, by usunąć przeszkody w zakresie mobilności na rynku pracy. Przy okazji rynek pracy musi stać się również elastyczny dla emerytów.

Uelastycznienie rynku pracy oraz wzrost liczby kobiet na nim sprawiają, że obliczenia w systemach emerytalnych oparte na założeniach, że pracownikami są mężczyźni o nieprzerwanej ścieżce kariery i średnim zarobku, okazują się przestarzałe, a więc również i ten aspekt wymaga modernizacji – z pewnością biorąc pod uwagę prawo obywateli do rzetelnej informacji o własnych emeryturach oraz kosztach systemu emerytalnego (zwłaszcza w 1. filarze).

Ustalenia w zakresie *flexicurity* odgrywają kluczową rolę w wydłużeniu pracy zawodowej. Trzeba stymulować ludzi do przedłużania kariery zawodowej, np. poprzez modernizację polityki rynku pracy oraz poprawę warunków pracy. Polityka na poziomie europejskim, krajowym i lokalnym musi być ukierunkowana na starzenie się w aktywny sposób.

V. Równość szans

W zielonej księdze zabrakło konkretnej uwagi poświęconej problemowi równości mężczyzn i kobiet. Kobiety częściej niż mężczyźni pracują na nietypowych warunkach umownych. Kobiety zarabiają średnio mniej niż mężczyźni i częściej przerywają swą ścieżkę kariery, by podjąć się opieki nad innymi. W efekcie często otrzymują niższą emeryturę, przez co narażone są na większe niebezpieczeństwo ubóstwa na starość, również dlatego, że dłużej żyją (choć różnica między płciami zmniejsza się w tym względzie). W niektórych systemach repartycyjnych okres poświęcony trosce o innych jest objęty składkami. Nie jest to jednak przypadek w dodatkowych systemach emerytalno-rentowych. Rozwiązania wymaga również kwestia jak sfinansować solidarność.

Sprawozdawczyni jest zdania, że bezpieczeństwo socjalne powinno się rządzić zasadą finansowej niezależności. Indywidualne uprawnienia emerytalne gwarantują kobietom i mężczyznom ekonomiczną niezależność.

Jednym z kierunków, w jakim powinno się poszukiwać rozwiązań w zakresie uelastycznienia i usuwania różnic w traktowaniu mężczyzn i kobiet jest ocena adekwatności składek na fundusze emerytalne w oparciu o liczbę lat, za jakie trzeba płacić składki by nabyć prawo do takiej emerytury.

VI. Informacja

Przejrzystość systemów emerytalnych oraz informowanie o nich obywateli ma kluczowe znaczenie dla zaufania. Ludzie muszą być świadomi możliwości, jakie oferują im rozmaite filary w systemie emerytalnym, by zapewnić sobie adekwatną emeryturę. Należy udzielić dostępu do należytej informacji o różnorodnych niebezpieczeństwach. Kryzys wzmaga zapotrzebowanie na stabilizację ze strony decydentów, oferowanej w drodze udzielania przejrzystej informacji na temat polityki emerytalnej oraz przyszłych dochodów emerytalnych. Obywatele dopiero wtedy mogą podjąć wyważone decyzje dotyczące wyboru przewidzianych rozwiązań emerytalnych.

W tym kontekście sprawozdawczyni uważa za priorytetowe, by uświadamiać obywateli o tym, by jak najszybciej zaczęli oszczędzać na swoje emerytury (edukacja finansowa).

26.1.2011

OPINIA KOMISJI GOSPODARCZEJ I MONETARNEJ

dla Komisji Zatrudnienia i Spraw Socjalnych

w sprawie zielonej księgi Komisji pt. „Na rzecz adekwatnych, stabilnych i bezpiecznych systemów emerytalnych w Europie”
(2010/2239 (INI))

Sprawozdawca komisji opiniodawczej(*): George Sabin Cutas

(*): Procedura obejmująca zaangażowane komisje – art. 50 Regulaminu

WSKAZÓWKI

Komisja Gospodarcza i Monetarna zwraca się do Komisji Zatrudnienia i Spraw Socjalnych, właściwej dla tej sprawy, o uwzględnienie w końcowym tekście projektu rezolucji następujących wskazówek:

RAMY EMERYTALNE

1. z zadowoleniem przyjmuje opublikowanie zielonej księgi pt. „Na rzecz adekwatnych, stabilnych i bezpiecznych systemów emerytalnych w Europie”; uznaje, że zakrojona na szeroką skalę debata na temat przyszłości systemów emerytalnych w Europie ma istotne znaczenie oraz że należy w niej uwzględnić obecną sytuację gospodarczą i demograficzną, utworzenie jednolitego rynku, reformę zarządzania gospodarką oraz niedawno stworzoną europejską strukturę nadzoru;
2. zwraca uwagę, że ogólne wytyczne polityki gospodarczej oraz Pakt na rzecz stabilności i wzrostu odnoszą się do wydatków publicznych związanych ze starzeniem się; przyznaje, że dokładne uwzględnienie publicznych bezpośrednich zobowiązań emerytalnych i aktywów zgromadzonych w obowiązkowych systemach publicznych w długi publiczny i deficycie jest jednym z wielu warunków trwałości; domaga się uwzględnienia tego wymiaru przy reformie zarządzania gospodarką, zapewniając

- odpowiednie traktowanie różnych filarów systemów emerytalnych i skupiając się na ich stabilności;
3. zwraca uwagę na oświadczenie Komisji, że „niniejsza zielona księga nie podważa prerogatyw państw członkowskich w kwestii emerytur lub roli partnerów społecznych i nie stanowi sugestii, że istnieje jeden „idealny” model dla wszystkich systemów emerytalnych” (zielona księga, akapit piąty, s. 2); uważa, że to państwa członkowskie powinny, w stosownych przypadkach, wyciągać własne wnioski, ponieważ kwestia ta podlega zasadzie pomocniczości;
  4. podkreśla, że w perspektywie długoterminowej trwały wzrost gospodarczy jest konieczny dla zapewnienia dobrobytu i zabezpieczenia emerytalnego;
  5. podkreśla, że powszechne systemy repartycyjne potwierdziły podczas kryzysu finansowego i gospodarczego swoją stabilność i niezawodność;
  6. podkreśla, że wiele państw członkowskich stoi w obliczu poważnych wyzwań związanych ze sposobem zapewnienia zabezpieczenia emerytur zgodnie z oczekiwaniami obywateli;
  7. podkreśla, że emerytury i systemy emerytalne bez wątplenia wchodzą w zakres wyłącznych kompetencji, odpowiedzialności i uprawnień decyzyjnych państw członkowskich; wzywa Komisję do wyraźnego zapewnienia ścisłego przestrzegania zasady pomocniczości w tym obszarze polityki;
  8. uważa, że ustalenie jednolitego wieku emerytalnego na szczeblu europejskim jest niemożliwe i bezowocne, ponieważ wiek emerytalny zależy w głównej mierze od określonych warunków panujących w poszczególnych państwach członkowskich; podkreśla natomiast, że należy podjąć skuteczne działania w celu zwalczania gwałtownego wzrostu bezrobocia w wielu państwach członkowskich;
  9. wzywa Komisję i Radę – jako że zrównoważony i właściwie funkcjonujący system emerytalny jest niezwykle ważny dla obywateli i stabilności finansów publicznych – do zapewnienia, że koszt reform emerytalnych nadal będzie uwzględniany przy ustalaniu, czy państwo członkowskie powinno podlegać procedurze nadmiernego deficytu, oraz zaleca nie tyle faworyzowanie konkretnego rodzaju reformy emerytalnej, co stabilności systemu finansowania; wyraża ubolewanie, że niektóre państwa członkowskie cofnęły reformy emerytalne wdrożone w ostatnich latach lub rozpatrują ich cofnięcie w celu zmniejszenia swoich deficytów budżetowych; zwraca uwagę, że systemowe reformy emerytalne wiążą się ze znacznymi kosztami transformacji, które należy uwzględnić w kontekście obliczania długu publicznego i deficytu budżetowego;
  10. podkreśla, że stabilność finansów publicznych wymaga uwzględnienia całkowitego długu publicznego i prywatnego w ocenie; zwraca uwagę, że oszczędności emerytalne są czymś więcej niż jedynie oszczędnościami przeznaczonymi konkretnie na emerytury; domaga się, aby pełny zakres niefinansowanych bezpośrednich zobowiązań emerytalnych w sektorze publicznym stał się przejrzysty i został ujawniony z myślą o długotrwałej stabilności finansów publicznych;

11. zaleca, aby w ramach strategii politycznych państwa członkowskie bardziej skutecznie wdrażały obowiązujące przepisy UE, mając na względzie poprawę funkcjonowania rynku wewnętrznego i ułatwienie mobilności pracowników; podkreśla, że należy znieść przeszkody dla mobilności wewnętrznej i transgranicznej; nalega, żeby ułatwienie mobilności pracowników poprzez umożliwienie przenoszenia uprawnień do świadczeń emerytalnych zarówno między pracodawcami, jak i na szczeblu transgranicznym ma istotne znaczenie dla zwiększenia zaufania obywateli;
12. zauważa, że reformy emerytalne są często wymagane w kontekście starzenia się społeczeństwa oraz kryzysu finansowego i gospodarczego; jednocześnie zwraca uwagę, że zapewnienie wszystkim odpowiednich dochodów emerytalnych ma ogromne znaczenie; podkreśla jednak, że aby osiągnąć adekwatny poziom emerytur, system ten musi być bezpieczny i zrównoważony, a reformy nie powinny ograniczać się do przedłużenia okresu składkowego; uważa w związku z tym, że zgodnie z zasadą pomocniczości to państwa członkowskie decydują o odpowiednim systemie emerytalnym i poziomie świadczeń emerytalnych;
13. zwraca uwagę, że w niektórych państwach członkowskich istnieje potrzeba zwiększenia przejrzystości i ujawnienia opłat nakładanych przez prywatne podmioty wypłacające emerytury na zarządzanie aktywami, a zwłaszcza na wszystkie warstwy inwestycji; zwraca ponadto uwagę na możliwe skutki międzypokoleniowe, takie jak opłaty, które mogą wystąpić wskutek zwiększenia obciążenia finansowego młodszych pokoleń;
14. zdaje sobie sprawę, że nie ma doskonałego systemu emerytalnego oraz że w poszczególnych państwach członkowskich istnieją różne systemy emerytalne i panują różne warunki gospodarcze, ale jest przekonany, że należy wypracować zrównoważony system wielofilarowy, który będzie obejmował elementy: publiczny, pracowniczy i prywatny, a także kapitałowy i niekapitałowy; zauważa jednak, że za opracowanie zrównoważonego, wielofilarowego systemu odpowiadają państwa członkowskie; jest zdania, że każde państwo członkowskie powinno określić minimalny poziom docelowych dochodów po przejściu na emeryturę, tak aby uniknąć wzrostu ubóstwa wśród starzejącej się ludności;
15. zwraca uwagę, że obecnie stosowana terminologia odnośnie do systemu wielofilarowego nie odpowiada rzeczywistej sytuacji panującej w różnych państwach członkowskich; w związku z tym wzywa Komisję do podjęcia działań niezbędnych w celu ustalenia typologii systemów emerytalnych w państwach członkowskich oraz wspólnego zbioru definicji, tak aby umożliwić porównywanie systemów i w ten sposób znacznie usprawnić współpracę polityczną na szczeblu europejskim;
16. zauważa tendencję polegającą na zwiększeniu liczby systemów o zdefiniowanej składce oraz zmniejszeniu liczby systemów o zdefiniowanym świadczeniu; zwraca uwagę, że podmioty wypłacające emeryturę w rezultacie przenoszą ryzyko inwestycyjne na oszczędzających na emeryturę; podkreśla, że oszczędzających na emeryturę należy w odpowiednim czasie informować o ryzyku, na jakie są narażeni; domaga się, aby państwa członkowskie zagwarantowały większe zaangażowanie pracodawców w zapewnienie pracownikom bezpieczeństwa dochodów emerytalnych;
17. zauważa, że mimo bardzo dużej różnorodności świadczeń emerytalnych w różnych

państwach członkowskich nie każdy obywatel Unii Europejskiej ma dostęp do szerokiej gamy takich produktów; uważa, że Europejczykom należy zapewnić maksymalny dostęp do różnych możliwości gromadzenia praw do świadczeń emerytalnych, a także uznaje potrzebę polepszenia dostępu do istniejących produktów emerytalnych;

18. zauważa, że zachęcanie obywateli do rozpoczęcia oszczędzania na swoje emerytury w młodszym wieku może znacznie zmniejszyć różnice emerytalne; z zadowoleniem przyjmuje wymianę najlepszych praktyk między państwami członkowskimi na przykład w odniesieniu do portali emerytalnych;
19. zauważa, że rozbieżne poziomy zarobków i zabezpieczeń społecznych w poszczególnych państwach członkowskich nie pozwalają na ustanowienie ogólnounijnej, jednolitej minimalnej emerytury ani nie uzasadniają takiego rozwiązania;
20. zauważa wkład, jaki można wnieść poprzez dłuższe wykonywanie pracy, oraz jednocześnie ma świadomość, że pracownicy na ogół nie pracują zawodowo do wieku, w którym są uprawnieni do pobierania emerytury; odnotowuje fakt, że pracownicy wykonujący zawody o najbardziej uciążliwym charakterze zazwyczaj przechodzą na emeryturę wcześniej niż inni; uważa, że z uwagi na zmiany demograficzne i równowagę finansową emerytur konieczne jest, by więcej osób znajdowało się na rynku pracy przez dłuższy okres; podkreśla, że w dążeniu do stabilności jednym z ważnych priorytetów jest umożliwienie pracownikowi, by mógł wykonywać pracę zawodową do wieku emerytalnego, nie będąc dyskryminowanym, poprzez wprowadzanie odpowiednich strategii na rzecz zwiększania zatrudnienia i zabezpieczenia społecznego, np. odwołanie od wcześniejszego przechodzenia na emeryturę, wprowadzanie zachęt finansowych oraz zapewnianie kształcenia ustawicznego i odpowiedniej opieki zdrowotnej;
21. uważa, że wysoki wzrost gospodarczy jest warunkiem wstępnym osiągnięcia wyższego poziomu zatrudnienia, zabezpieczając w ten sposób podstawę finansową dla publicznych systemów emerytalnych; zwraca jednak uwagę, że UE powinna skoncentrować się na tym, jak osiągnąć wysoki i trwały wzrost gospodarczy oraz wysoką stopę zatrudnienia; w związku z tym wzywa Komisję i państwa członkowskie do usprawnienia reform rynków pracy w celu uwzględnienia zasady bezpieczeństwa socjalnego (flexicurity), zmodernizowania systemów zabezpieczenia społecznego i stworzenia przedsiębiorstwom warunków umożliwiających tworzenie miejsc pracy;
22. uważa, że ustalenie wieku emerytalnego jest kwestią, którą powinno się rozpatrywać zgodnie z zasadą pomocniczości, biorąc pod uwagę różne warunki krajowe, demograficzne i te związane z aktywnością zawodową, jak również uwzględniając między innymi długość życia, stan zdrowia i warunki pracy; jest jednak zdania, że państwa członkowskie powinny koordynować swoje strategie polityki emerytalnej, wykorzystując otwartą metodę koordynacji; wspiera politykę zrozumiałej komunikacji z obywatelami, aby zadbać o to, by obywatele w pełni rozumieli, jakiego poziomu emerytury mogą się spodziewać;
23. wzywa Komisję do zbadania zakresu transgranicznej mobilności pracowników;
24. wzywa do zbadania, czy stowarzyszenia ubezpieczeń emerytalno-rentowych, takie jak te funkcjonujące w Luksemburgu i w Niemczech, których celem jest ochrona drugiego

filaru na wypadek upadłości, można rekomendować innym państwom członkowskim jako mechanizm hedgingowy i najlepszą praktykę;

25. uważa, że biorąc pod uwagę wysoce zróżnicowany charakter i złożoność systemów w II filarze, należałoby określić podstawowe warunki rządzące możliwościami ogólnounijnego przenoszenia emerytur pracowniczych finansowanych przez pracowników;

DYREKTYWA W SPRAWIE IORP

26. zauważa, że na ogół wdrożenie dyrektywy o instytucjach pracowniczych programów emerytalnych (IORP) przez państwa członkowskie opóźnia się; wzywa Komisję do przedsięwzięcia w razie konieczności działań przeciwko państwom członkowskim w celu zapewnienia właściwego i terminowego wdrożenia dyrektywy IORP;
27. zgadza się, że celem powinien być wysoki poziom bezpieczeństwa przyszłych emerytów, z zachowaniem rozsądnego poziomu kosztów ponoszonych ze strony podmiotów finansujących oraz w kontekście stabilnych systemów emerytalnych;
28. zwraca uwagę, że zgodnie z art. 15 ust. 6 w odniesieniu do wyliczania rezerw technicznych dyrektywa IORP stanowi, że „Komisja proponuje wszelkie niezbędne kroki w celu zapobieżenia możliwym zakłóceniom spowodowanym przez różne poziomy stóp procentowych i ochrony interesów uczestników i beneficjentów każdego programu”;
29. zwraca uwagę, że w UE pracownicy transgraniczni cały czas znajdują się w bardzo niekorzystnej sytuacji pod względem dodatkowych systemów emerytalnych, ponieważ otrzymywane przez nich emerytury pracownicze mogą być niepełne i mogą oni utracić korzyści podatkowe i korzyści wynikające z zabezpieczenia społecznego w odniesieniu do krajowych programów pracowniczych;
30. przypomina, że dyrektywa IORP stanowi, iż „rzeczywisty rynek wewnętrzny usług finansowych ma kluczowe znaczenie dla wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy we Wspólnocie” oraz iż przedmiotowa „dyrektywa stanowi zatem pierwszy krok w kierunku rynku wewnętrznego pracowniczych programów emerytalnych zorganizowanego na skalę europejską”;
31. wzywa Komisję do przeprowadzenia oceny wpływu przed przeglądem dyrektywy IORP oraz do uwzględnienia tendencji polegającej na zwiększeniu liczby systemów o zdefiniowanej składce i zmniejszeniu liczby systemów o zdefiniowanym świadczeniu;

MOBILNOŚĆ I PRZENOSZENIE UPRAWNIEŃ

32. podkreśla, że swobodny przepływ osób jest podstawowym prawem obywateli europejskich; podkreśla rosnące znaczenie i konieczność mobilności na rynku pracy w Unii Europejskiej; uważa, że niekorzystny wpływ mobilności pracowników na indywidualne uprawnienia emerytalne należy ograniczyć do minimum; zauważa, że rozporządzenie (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego reguluje kwestie mobilności w ramach I filaru; zwraca uwagę, że tego typu ramy nie istnieją jeszcze dla II filaru; zauważa, że podjęto już różne próby w celu

wypełnienia tej luki w prawie europejskim; zachęca Komisję do możliwie jak najszybszego znalezienia rozwiązania tego podstawowego problemu;

33. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że niektóre państwa członkowskie utworzyły służby śledzenia emerytury, które pomagają obywatelom kontrolować swoje prawa emerytalne pochodzące z różnych źródeł w obrębie danego państwa członkowskiego; zachęca pozostałe państwa członkowskie do utworzenia podobnych systemów; uważa, że w dłuższej perspektywie przydatne byłoby wzajemne połączenie tego typu krajowych służb śledzenia emerytur na szczeblu UE w celu propagowania mobilności pracowników;

PRZEGLĄD PRAWODAWSTWA UE

34. zauważa, że w dziedzinach, w których uprawnienia dotyczące emerytur leżą w gestii Unii Europejskiej, prawo europejskie wykazuje znaczne rozdrobnienie; wzywa Komisję do zbadania, czy racjonalizacja przedmiotowych ram regulacyjnych jako elementu lepszego stanowienia prawa byłaby właściwa;

WYMOGI KAPITAŁOWE

35. uważa, że wnioski dotyczące systemu wypłacalności dla instytucji pracowniczych programów emerytalnych muszą uwzględniać specyfikę emerytur, mając na uwadze, że ryzyka występujące w sektorze ubezpieczeń różnią się od tych, z jakimi muszą sobie radzić instytucje pracowniczych programów emerytalnych, zwłaszcza w odniesieniu do uwarunkowań dotyczących prawa do emerytury, czasu trwania portfeli emerytalnych oraz w odniesieniu do faktu, że instytucje pracowniczych programów emerytalnych są specjalnymi narzędziami inwestycyjnymi zarządzającymi portfolio jednorodnych produktów; podkreśla, że głównym celem takiego systemu byłoby zapewnienie zwiększonej ochrony obecnych i przyszłych emerytów; uważa, że wpływ takich wniosków musi być poddany pełnej ocenie, w szczególności w celu określenia dodatkowych kosztów i ich obciążenia administracyjnego; uważa, że jakkolwiek przegląd przepisów dotyczących wypłacalności instytucji pracowniczych programów emerytalnych powinien zostać przeprowadzony w ramach istniejącej dyrektywy IORP;
36. podkreśla, zgodnie z oświadczeniem Komisji opublikowanym w zielonej księdze, że dyrektywa IORP opiera się na podejściu minimalnej harmonizacji wypłacalności I, podczas gdy w najbliższej przyszłości zakłady ubezpieczeniowe będą stosować oparty na ryzyku system wypłacalności II nawet w odniesieniu do swojej działalności w dziedzinie emerytur pracowniczych;
37. podkreśla, że rynki finansowe mogą funkcjonować skutecznie tylko wtedy, gdy istnieje pewność i zaufanie; uważa, że pewność i zaufanie wymagają ustanowienia wymogów ostrożnościowych dla instytucji finansowych oraz że IORP nie powinny stanowić tutaj wyjątku;
38. uważa, że aby osiągnąć spójność systemów ostrożnościowych stosowanych przez różne podmioty świadczące usługi finansowe, należy stosować zasadę „takie samo ryzyko – takie same zasady – taki sam kapitał”, uwzględniając przy tym charakterystyczne cechy poszczególnych produktów lub systemów emerytalnych;

39. podkreśla fakt, że osoby fizyczne mają prawo do informacji na temat krajów, sektorów i produktów, w które fundusze emerytalne inwestują swoje środki;
40. uważa, że jakościowe elementy dyrektywy w sprawie wypłacalności II są nieocenionym punktem wyjścia dla wzmocnienia nadzoru IORP; zwraca uwagę, iż dotyczy to w szczególności wymogów związanych z właściwym zarządzaniem ryzykiem;
41. wzywa Komisję do opracowania wniosków w sprawie podejmowania decyzji dotyczących systemu wypłacalności IORP, a zwłaszcza – zgodnie z zamiarem deklarowanym przez Komisję w zielonej księdze – do możliwie jak najszybszego przeprowadzenia analizy wpływu w zakresie stosowania systemu wypłacalności typu system wypłacalności II;
42. zauważa, że fundusze emerytalne, w tym IORP, są w dalszym ciągu regulowane i nadzorowane jako autonomiczne podmioty finansowe, mimo że w praktyce takie działania podejmują konglomeraty;
43. podkreśla, że wszelkie wnioski dotyczące nowego prawodawstwa lub zmian obecnego powinny podlegać procesowi szczegółowej oceny skutków;
44. podkreśla, że nowo powołany europejski organ nadzoru (Europejski Organ Nadzoru nad Ubezpieczeniami i Pracowniczymi Programami Emerytalnymi) musi w pełni wykorzystywać swoje uprawnienia oraz odgrywać ważną rolę w procesie przygotowywania przeglądu dyrektywy IORP i w opracowywaniu przepisów prawnych, takich jak projekty standardów technicznych, wytyczne i zalecenia dotyczące systemu wypłacalności; przypomina, że dyrektywa IORP nie powinna mieć zastosowania do jakichkolwiek publicznych zobowiązań emerytalnych lub pracowniczych systemów emerytalnych w I filarze;
45. jest zdania, że biorąc pod uwagę to, że dyrektywa w sprawie wypłacalności II umożliwia firmom działającym we wszystkich branżach ubezpieczeniowych zapewnienie zgodności z ustawodawstwami krajowymi 27 państw członkowskich w dziedzinach prawa cywilnego, prawa podatkowego lub prawa zobowiązań, opracowanie systemu wypłacalności mającego zastosowanie do IORP – co niewątpliwie należy do kompetencji Unii Europejskiej – musi uwzględniać wszelkie przepisy socjalne i pracownicze w zakresie emerytur pracowniczych opracowane przez państwa członkowskie zgodnie z zasadą pomocniczości;
46. uważa, że w celu zwiększenia przejrzystości i odpowiedzialności w zarządach funduszy emerytalnych powinni zasiadać przedstawiciele partnerów społecznych i beneficjentów funduszy;

NIEWYPLACALNOŚĆ

47. z uwagą przyjmuje do wiadomości dużą różnorodność we wdrażaniu i stosowaniu dyrektywy w sprawie niewypłacalności; zauważa, że chociaż odnośne przepisy prawa mogą być względnie dostosowane, rezultat może być niewystarczający i w ten sposób sprzeczne z celem dyrektywy; nawiązuje do wniosku Komisji, że w niektórych przypadkach dotyczących wdrażania obowiązków nałożonych na podstawie art. 8

dyrektywy można zastanawiać się, do jakiego stopnia niektóre z tych środków mogą być wystarczające, by chronić interesy pracowników i emerytów na wypadek niewypłacalności pracodawcy oraz, że należy rozpatrzyć szereg zagadnień;

48. wzywa Komisję do uważnego śledzenia wdrażania omawianej dyrektywy, podjęcia działań przeciwko państwom członkowskim w uzasadnionych przypadkach oraz do uwzględnienia przy dokonywaniu jakiegokolwiek przeglądu dyrektywy szczególnej sytuacji dotyczącej zobowiązań finansowych pracodawcy względem pracownika lub jego funduszu emerytalnego;
49. podkreśla, że zajęcie się kwestiami związanymi z wymogami kapitałowymi systemu funduszy emerytalnych jest ściśle powiązane ze właściwym rozwiązaniem kwestii dotyczących art. 8 dyrektywy w sprawie niewypłacalności;
50. uważa, że konieczne jest wzmocnienie prawodawstwa UE dotyczącego niewypłacalności pracodawców, tak aby wszystkim pracownikom zapewnić jednakową ochronę oszczędności, niezależnie od charakteru systemu wypłacania świadczeń emerytalnych obsługiwanego przez pracodawcę danego pracownika;

UDZIELANIE INFORMACJI

51. zdaje sobie sprawę, że wiedza pracowników i osób prywatnych na temat emerytur jest bardzo ograniczona; jest zdania, że pracownicy i osoby prywatne muszą być lepiej informowani o wszelkich prawach emerytalnych, które sobie wypracowali w różnych filarach, o warunkach, którym te prawa podlegają, zabezpieczeniu i możliwości przenoszenia tych praw, ewentualnej konieczności dalszego oszczędzania, by osiągnąć docelowy poziom, oraz ujawnianiu opłat związanych z zarządzaniem aktywami dowolnego poziomu funduszy emerytalnych;
52. zauważa, że w wielu państwach członkowskich istnieje ogromny wybór w ramach II i III filaru; podkreśla, że wybór emerytury jest bardzo złożony zarówno dla pracowników, jak i osób prywatnych; jest zdania, że dostępne powinny być opcje standardowe oraz że muszą też być dostępne odpowiednie informacje na temat różnic pomiędzy opcjami standardowymi i alternatywami;
53. jest zdania, że pracownicy powinni być informowani o kosztach, opłatach i ryzyku, które są związane z zawieraniem umów dotyczących dodatkowych świadczeń emerytalnych;

KOORDYNACJA POLITYKI

54. przypomina, że przewodniczący Komisji J.M. Barroso określił kwestię emerytur jako priorytetową w swej pierwszej kadencji; jest zdania, że potrzebne jest spójne i całościowe podejście; z zadowoleniem przyjmuje zieloną księgę stanowiącą pierwszy krok do wypracowania takiego podejścia; oczekuje konkretnych wniosków ustawodawczych w bliskiej przyszłości; zwraca uwagę, że każdy konkretny wniosek ustawodawczy musi uwzględniać zasadę pomocniczości;
55. wzywa Komisję do rozpatrzenia powołania specjalnej grupy zadaniowej ds. emerytur, w której uczestniczyć będą wszystkie dyrekcje generalne odpowiedzialne za kwestie

emerytur;

56. uważa, że korzystne byłoby utworzenie europejskiej platformy emerytalnej, która obejmowałaby wszystkie filary emerytalne i w której mogłyby uczestniczyć wszystkie zainteresowane strony; jest zdania, że aby uniknąć pokrywania się odnośnych aspektów, należy uwzględnić funkcjonowanie Komitetu do spraw Dodatkowego Zabezpieczenia Emerytalnego („forum emerytalnego”);
57. podkreśla znaczenie otwartej metody koordynacji dla koordynacji politycznej; zachęca państwa członkowskie do zacieśnienia współpracy zarówno między sobą, jak i na szczeblu europejskim;
58. uważa, że instytucje europejskie powinny dać przykład, jeśli chodzi o opracowanie adekwatnych i stabilnych systemów emerytalnych; zauważa, że ostatni pełny przegląd przepisów emerytalnych instytucji europejskich miał miejsce w 2004 r. i w związku z tym wzywa Komisję do przeprowadzenia szczegółowego przeglądu obecnych procedur i przepisów oraz do przedłożenia Parlamentowi szczegółowego sprawozdania do czerwca 2011 r.;

WYNIK GŁOSOWANIA KOŃCOWEGO W KOMISJI

Data przyjęcia	25.1.2011
Wynik głosowania końcowego	+: 35 -: 6 0: 4
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Burkhard Balz, Sharon Bowles, Udo Bullmann, Pascal Canfin, Nikolaos Chountis, George Sabin Cutaş, Rachida Dati, Leonardo Domenici, Derk Jan Eppink, Diogo Feio, Markus Ferber, Elisa Ferreira, Vicky Ford, Ildikó Gáll-Pelcz, José Manuel García-Margallo y Marfil, Jean-Paul Gauzès, Sven Giegold, Sylvie Goulard, Liem Hoang Ngoc, Gunnar Hökmark, Othmar Karas, Wolf Klinz, Jürgen Klute, Philippe Lamberts, Werner Langen, Astrid Lulling, Hans-Peter Martin, Arlene McCarthy, Sławomir Witold Nitras, Ivari Padar, Anni Podimata, Antolín Sánchez Presedo, Olle Schmidt, Edward Scicluna, Peter Simon, Peter Skinner, Theodor Dumitru Stolojan, Ivo Strejček, Kay Swinburne, Ramon Tremosa i Balcells
Zastępca(y) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Sophie Auconie, Sari Essayah, Danuta Jazłowiecka, Thomas Mann, Gay Mitchell

26.1.2011

OPINIA KOMISJI RYNKU WEWNĘTRZNEGO I OCHRONY KONSUMENTÓW

dla Komisji Zatrudnienia i Spraw Socjalnych

w sprawie zielonej księgi pt. „Na rzecz adekwatnych, stabilnych i bezpiecznych systemów emerytalnych w Europie” – zielona księga

(2010/2239 (INI))

Sprawozdawca: Cornelis de Jong

WSKAZÓWKI

Komisja Rynku Wewnętrznego i Ochrony Konsumentów zwraca się do Komisji Zatrudnienia i Spraw Socjalnych, właściwej dla tej sprawy, o uwzględnienie w końcowym tekście projektu rezolucji następujących wskazówek:

Postanowienia ogólne

1. podkreśla, że emerytury muszą być powszechne, adekwatne i zrównoważone, gwarantować wszystkim prawo do emerytury i świadczeń emerytalnych na godziwym poziomie oraz brać pod uwagę zróżnicowanie sytuacji i przebiegu kariery zawodowej;
2. podkreśla znaczenie opartych na zasadzie solidarności systemów emerytalnych w pierwszym filarze, które leżą u podstaw europejskiego systemu socjalnego i od których zależy większość europejskich obywateli, w tym najbardziej narażone grupy pozostające poza rynkiem pracy; wzywa państwa członkowskie do dopilnowania, aby emerytury w pierwszym filarze były powyżej granicy ubóstwa;
3. stwierdza, że pomimo różnic pomiędzy poszczególnymi państwami członkowskimi w zakresie systemów finansowania ubezpieczeń emerytalno-rentowych, system składkowy i repartycyjny pozostaje podstawowym filarem ubezpieczeń emerytalnych;
4. wzywa państwa członkowskie do poświęcenia uwagi stabilności finansowej i niezawodności systemów pierwszego i drugiego filaru; podkreśla fakt, że dla celów przyszłych potrzeb w zakresie finansów publicznych, przy przeglądzie i ponownym formułowaniu systemów emerytalnych w poszczególnych państwach członkowskich należy brać pod uwagę obecne naciski na państwa członkowskie w kwestiach

budżetowych i demograficznych oraz starzenie się społeczeństwa, rosnącą w liczbę siłę roboczą kobiet, zmieniające się struktury rodzinne i nietypowe zatrudnienie; podkreśla fakt, że państwa członkowskie znajdujące się w strefie euro są połączone w taki sposób, że wypełnianie obowiązków emerytalnych może mieć znaczenie transgraniczne;

5. przypomina, że tradycje, sytuacja gospodarcza i demograficzna, a także uwarunkowania rynku pracy różnią się w poszczególnych państwach członkowskich i że należy przestrzegać zasad pomocniczości i solidarności, zgodnie z którymi państwa członkowskie zachowują pełną odpowiedzialność za organizację krajowego systemu emerytalnego;
6. uważa, że reformy systemów emerytalnych powinny być prowadzone w sposób przejrzysty i powinny one gwarantować, że systemy emerytalne są solidne, trwałe i przystępne oraz stanowią adekwatną odpowiedź na demograficzne i społeczno-gospodarcze wyzwania przyszłości;
7. wyraża przekonanie, że mobilność pracowników opłacających składki emerytalne, czego zarówno Unia, jak i jej jednolity rynek coraz pilniej potrzebują, wymaga powszechnej możliwości przenoszenia praw emerytalnych zgromadzonych w którymkolwiek krajowym systemie ubezpieczeń emerytalno-rentowych, bez względu na to, czy system jest składkowo-repartycyjny czy kapitałowy;
8. podkreśla, że naruszanie równowagi pomiędzy emerytami i osobami aktywnymi zawodowo nadwerżyło systemy emerytalne oparte na repartycji i zasadzie solidarności;
9. podkreśla komplementarność i wzajemną zależność poszczególnych filarów systemów emerytalnych;

Prawa konsumentów

10. zauważa, że liczne systemy emerytalne nadal nie są wystarczająco przejrzyste w kwestii wysokości składek i spodziewanej wysokości emerytur, zarówno na etapie poprzedzającym zawarcie umowy, jak również po zawarciu umowy emerytalnej; podkreśla, że ten brak przejrzystości stanowi problem zwłaszcza w przypadku prywatnych systemów emerytalnych, w ramach których obywatele powinni mieć możliwość uzyskania rzetelnych informacji na temat podejmowanego ryzyka, odnośnych kosztów i spodziewanej wysokości emerytur;
11. wzywa państwa członkowskie do rozwiązania problemu braku przejrzystości w odniesieniu do emerytur przez zastosowanie najlepszych praktyk; apeluje o skuteczne przepisy i nadzór systemów emerytalnych przy jednoczesnym uwzględnieniu otwartej metody koordynacji, która jest potrzebna, aby chronić prawa i interesy obywateli, biorąc pod uwagę, że podstawą środków do życia znacznej części emerytów jest ich system emerytalny;
12. podkreśla znaczenie właściwego upowszechniania informacji wśród obywateli przez informowanie ich o przysługujących im prawach dotyczących systemów emerytalnych, zwłaszcza działalności transgranicznej i mobilności;

13. wzywa Komisję do złożenia konkretnych wniosków dotyczących zwiększenia przejrzystości w zakresie programów emerytalnych;
14. podkreśla znaczenie solidnej edukacji finansowej od wczesnego wieku;
15. wzywa państwa członkowskie do zwiększenia dostępu MŚP, w szczególności mikroprzedsiębiorstw i indywidualnych usługodawców (takich jak osoby wykonujące wolne zawody), do funduszy emerytalnych;
16. przyjmuje z zadowoleniem stworzenie krajowych systemów śledzenia uprawnień emerytalnych z różnych źródeł we wszystkich państwach członkowskich i wzywa Komisję do złożenia wniosków dotyczących systemu śledzenia uprawnień emerytalnych na poziomie UE;
17. zauważa, że UE powinna nie tylko wzmocnić wszystkie prawa emerytalne mobilnych pracowników, ale także zapewnić im dostęp do wiarygodnych danych pomagających w podjęciu świadomej decyzji przed przeniesieniem się za granicę; wzywa do przestrzegania prawa osób fizycznych do informacji dotyczących tego, w których krajach lub sektorach czy też w jakie produkty fundusze emerytalne inwestują ich aktywa;
18. wzywa państwa członkowskie, które nie złożyły jeszcze konkretnych planów o wyraźnie wymiernych i określonych w czasie celach pośrednich i końcowych dotyczących sposobu wzmocnienia swych systemów emerytalnych, aby potraktowały tę kwestię jako pilną w celu umożliwienia konsumentom i obywatelom jasnego zrozumienia składu ich przyszłych emerytur;

Uprawnienia transgraniczne

19. podkreśla, że w celu spełnienia oczekiwań obywateli odnośnie rynku wewnętrznego Unii w idealnym przypadku powinna istnieć możliwość przenoszenia wszystkich uprawnień do świadczeń emerytalnych na terytorium UE; przypomina, że obecnie możliwość przenoszenia uprawnień do świadczeń emerytalnych ustawowych jest gwarantowana przez prawo europejskie, lecz należy w tej dziedzinie wprowadzić ulepszenia, oraz że nie zostały jak dotychczas podjęte żadne działania dotyczące drugiego filaru;
20. podkreśla, że aby zwiększyć transgraniczną mobilność pracowników na rynku wewnętrznym, należy usunąć przeszkody w przenoszeniu uprawnień emerytalnych do pierwszych dwóch filarów; wzywa Komisję, aby we współpracy z państwami członkowskimi dostarczała lepszych informacji dotyczących zarówno możliwości przenoszenia praw emerytalnych, jak i właściwych przepisów prawa pracy, uprawnień w zakresie ubezpieczeń oraz praw pracowniczych;
21. wzywa Komisję do dogłębnego zbadania przeszkód dla możliwości przenoszenia; uważa, że wszelkie działania na rzecz usuwania przeszkód w mobilności, takich jak dyskryminacja podatkowa w stosunku do transgranicznych ubezpieczeń na życie, powinny dotyczyć wszystkich systemów emerytalno-rentowych związanych z zatrudnieniem w każdym państwie członkowskim, niezależnie od tego, jak te programy wkomponowują się w krajowe struktury obejmujące poszczególne filary; zwraca się do Komisji Europejskiej o określenie ogólnych zasad w sposób wystarczająco elastyczny,

aby państwa członkowskie mogły je uwzględnić we własnych strukturach (prawnych);

22. uważa zatem, że jeśli w najlepszym interesie Unii Europejskiej i państw członkowskich leży zwiększenie mobilności pracowników, należy usunąć przeszkody w mobilności wewnętrznej i transgranicznej i poruszyć kwestie takie jak brak możliwości przenoszenia uprawnień, długie okresy nabywania uprawnień, zachowanie uprawnień nieaktywnych, nieobniżanie poziomu ochrony, a także różnice w traktowaniu pod względem podatkowym i zasady aktuarialne;
23. wzywa Komisję do wyjaśnienia niektórych definicji zawartych w dyrektywie w sprawie działalności instytucji pracowniczych programów emerytalnych (IORP), w szczególności pojęcia działalności transgranicznej, biorąc pod uwagę, że definicje tego, czym jest fundusz emerytalny, różnią się w poszczególnych państwach członkowskich;
24. przyznaje, że wciąż istnieją przeszkody dla ponadgranicznego stosowania indywidualnego programu ubezpieczeń emerytalnych (tzw. trzeci filar), jak systemy ubezpieczeń na życie; Zwraca się do Komisji o wskazówki co do przezwyciężenia tych przeszkód, jak również o przedstawienie ogólnych ram pozwalających na uregulowanie tych działań.

WYNIK GŁOSOWANIA KOŃCOWEGO W KOMISJI

Data przyjęcia	26.1.2011
Wynik głosowania końcowego	+ : 34 - : 3 0 : 1
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Pablo Arias Echeverría, Cristian Silviu Buşoi, Lara Comi, Anna Maria Corazza Bildt, António Fernando Correia De Campos, Jürgen Creutzmann, Christian Engström, Evelyne Gebhardt, Louis Grech, Małgorzata Handzlik, Malcolm Harbour, Iliana Ivanova, Sandra Kalniete, Eija-Riitta Korhola, Edvard Kožušník, Kurt Lechner, Toine Manders, Hans-Peter Mayer, Gianni Pittella, Mitro Repo, Zuzana Roithová, Heide Rühle, Matteo Salvini, Christel Schaldemose, Andreas Schwab, Laurence J.A.J. Stassen, Catherine Stihler, Róza Gräfin von Thun und Hohenstein, Kyriacos Triantaphyllides, Emilie Turunen, Bernadette Vergnaud, Barbara Weiler
Zastępca(y) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Cornelis de Jong, Frank Engel, Ashley Fox, Liem Hoang Ngoc, Morten Løkkegaard, Konstantinos Poupakis

15.12.2010

OPINIA KOMISJI PRAW KOBIEI I RÓWNOUPRAWNIENIA

dla Komisji Zatrudnienia i Spraw Socjalnych

w sprawie dążenia do adekwatnych, stabilnych i bezpiecznych systemów emerytalnych w Europie
(2010/2239 (INI))

Sprawozdawczyni komisji opiniodawczej: Barbara Matera

WSKAZÓWKI

Komisja Praw Kobiet i Równouprawnienia zwraca się do Komisji Zatrudnienia i Spraw Socjalnych, właściwej dla tej sprawy, o uwzględnienie w końcowym tekście projektu rezolucji następujących wskazówek:

- uwzględniając strategię sztokholmską Rady Europejskiej z 2001 r. dotyczącą reformy systemów emerytalnych w Europie,
  - uwzględniając decyzję Rady Europejskiej podjętą w 2001 r. w Laeken w sprawie wspólnych celów dotyczących emerytur, podkreślającą potrzebę uczynienia ich adekwatnymi, stabilnymi i elastycznymi,
  - uwzględniając zieloną księgę pt. „Na rzecz adekwatnych, stabilnych i bezpiecznych systemów emerytalnych w Europie”,
- A. mając na uwadze, że obliczenia dotyczące świadczeń emerytalnych oparte są na wysokości wynagrodzenia objętego ubezpieczeniem i na okresie pracy, a także mając na uwadze występowanie w zakresie wysokości otrzymywanych przez kobiety świadczeń emerytalnych istotnych niekorzystnych warunków, spowodowanych z jednej strony przerwami w pracy oraz często niedobrowolną pracą w niepełnym wymiarze czasu, a z drugiej strony – różnicą w wynagrodzeniu kobiet i mężczyzn, co nie sprzyja uprawnieniom i oszczędnościom pozwalającym cieszyć się poczuciem bezpieczeństwa w starszym wieku, przy czym odbija się to na dochodach w okresie całego życia, ochronie socjalnej i emeryturach, prowadząc do wyższych wskaźników zagrożenia ubóstwem, zwłaszcza po przejściu na emeryturę,

- B. mając na uwadze, że państwa członkowskie odpowiadają za swoje systemy emerytalne i należy uszanować ich kompetencje w tej dziedzinie,
- C. mając na uwadze, że osoba, która poświęca swój czas i swoje zdolności na wychowywanie dzieci lub opiekę nad osobami starszymi, powinna cieszyć się uznaniem społeczeństwa oraz że cel ten mógłby zostać osiągnięty przez przyznanie takiej osobie odrębnych uprawnień, w szczególności dotyczących emerytury,
- D. mając na uwadze, że równość kobiet i mężczyzn jest wartością, celem i podstawowym prawem w Unii oraz że instytucje UE mają obowiązek uwzględniania kwestii równości płci we wszystkich podejmowanych działaniach,
- E. mając na uwadze, że kobiety są bezpośrednio i pośrednio dyskryminowane w zakresie różnych aspektów związanych z emeryturami w Unii Europejskiej,
- F. mając na uwadze, że przewidywany wpływ reform emerytalnych jest zazwyczaj oparty na profilu średnio zarabiającego mężczyzny zatrudnionego w pełnym wymiarze czasu pracy i realizującego pełną ścieżkę kariery zawodowej, a aktuarialne tabele statystycznej długości życia z podziałem na płeć mają negatywny wpływ na obliczenia wysokości emerytury kobiet i przewidują w odniesieniu do nich niższą stopę zastąpienia dochodów netto przez świadczenie emerytalne,
- G. mając na uwadze, że w przebiegu swej kariery zawodowej kobiety częściej przerywają pracę zawodową z powodu opieki nad dziećmi, osobami zależnymi czy chorymi lub starszymi członkami rodziny oraz że mają częściej niż mężczyźni tendencję do przerywania pracy zawodowej lub podejmowania pracy w niepełnym wymiarze czasu, żeby poświęcić się obowiązkom rodzinnym,
- H. mając na uwadze, że emerytom grozi pauperyzacja, a starsze kobiety stanowią jedną z najbardziej narażonych grup, której zagraża ubóstwo, a także mając na uwadze, że w roku 2007 wskaźnik zagrożenia ubóstwem był wyższy w przypadku kobiet (17%) niż mężczyzn (15%) i że ta rozbieżność była szczególnie wysoka w przypadku osób starszych (22% kobiet wobec 17% mężczyzn) i rodziców samotnie wychowujących dzieci (34%),
- I. mając na uwadze, że opiekunowie pracujący w domu są nadal dyskryminowani, gdyż ich lata pracy nie są uwzględniane przy obliczaniu wysokości emerytur i innych uprawnień,
- J. mając na uwadze, że starsze kobiety znajdują się w szczególnie niekorzystnej sytuacji w przypadku, gdy ich prawo do świadczeń emerytalnych wynika ze stanu cywilnego (renta rodzinna) i gdy ze względu na przerwy w przebiegu kariery zawodowej nie przysługują im wystarczające nabyte przez nie same prawa do świadczeń emerytalnych,
- K. mając na uwadze, że równość emerytur mężczyzn i kobiet, także pod względem wieku przechodzenia na emeryturę, została wyznaczona jako cel, oraz mając na uwadze różnicę wysokości emerytur kobiet i mężczyzn będącą kontynuacją i konsekwencją utrzymującej się różnicy w wynagrodzeniu kobiet i mężczyzn, która wynosi obecnie w UE średnio 18%, dochodząc w niektórych państwach członkowskich do 30,3%, co prowadzi do nierówności na rynku pracy i do zagrożenia ubóstwem w starszym wieku,

- L. mając na uwadze, że większość systemów europejskich podniosła ustawowy wiek emerytalny lub ma zamiar to zrobić, opierając się m.in. na średniej długości życia,
- M. mając na uwadze, że osoby starsze mają trudności ze znalezieniem swojego miejsca na rynku pracy i są często zwalniane jako pierwsze, a po zwolnieniu nie mają możliwości uiszczania składek na odpowiednio wysoką emeryturę,
- N. mając na uwadze, że większość państw członkowskich proponuje oparcie się w coraz większym stopniu na prywatnych systemach emerytalnych, aby zapewnić odpowiednią stopę zastąpienia dochodów netto przez świadczenie emerytalne, co oznacza, że należy zająć się kwestią wielu niekorzystnych warunków przystępowania kobiet do tych systemów – jak różnica w przebiegu kariery zawodowej ze względu na płeć, bezpłatne przerwy w pracy zawodowej lub segregacja zawodowa, skutkujące mniejszym dostępem kobiet do dobrej jakości systemów ubezpieczenia emerytalnego,
- O. mając na uwadze, że kobiety wykonują często gorzej płatną pracę, co dodatkowo utrudnia odkładanie oszczędności na ubezpieczenie emerytalne,
  - 1. jest zdania, że systemy emerytalne powinny być oparte na adekwatnych, trwałych i sprawiedliwych kryteriach; wzywa państwa członkowskie do zapewnienia równego traktowania kobiet i mężczyzn dzięki uwzględnianiu sytuacji, kiedy przerywają pracę zawodową z uwagi na obowiązki opiekuńcze, a także okresów zatrudnienia kobiet na umowę w niepełnym wymiarze czasu pracy lub ich przebywania na urlopie macierzyńskim; wzywa też, by unikać tworzenia nowych „pętli zależności”;
  - 2. uważa, że wszelkie wnioski dotyczące adekwatnych, stabilnych i bezpiecznych systemów emerytalnych w Europie muszą mieć na celu zniesienie nierówności między kobietami i mężczyznami w Unii Europejskiej; wnioski te muszą zakazywać bezpośredniej dyskryminacji w prywatnych i publicznych systemach emerytalnych, w tym praktyki uzależniania płatności i składek od średniej długości życia, co oznacza, że prywatne, państwowe i zakładowe systemy emerytalne bazujące na zdefiniowanych składkach powinny stosować kryteria aktuarialne jednolite dla obu płci;
  - 3. uważa, że okresy poświęcane przez kobiety lub mężczyzn na opiekę nad dziećmi lub innymi wymagającymi opieki członkami rodziny powinny być uwzględniane jako rzeczywiste zaliczane okresy ubezpieczenia, uprawniające do otrzymania emerytury i do jej obliczania;
  - 4. wzywa państwa członkowskie do zajęcia się strukturalnymi czynnikami sprzyjającymi nierównościom w systemach emerytalnych, w tym organizacją opieki i godzeniem życia rodzinnego i zawodowego, nierównościami na rynku pracy, różnicami w płacach kobiet i mężczyzn oraz bezpośrednią dyskryminacją w drugim i trzecim filarze systemów emerytalnych;
  - 5. zachęca państwa członkowskie do uwzględniania przy obliczaniu świadczeń emerytalnych czasu i inwestycji związanych ze sprawowaniem opieki nad osobami zależnymi, bez względu na ich wiek czy stopień zależności;
  - 6. apeluje do państw członkowskich o zapewnienie indywidualnych i odpowiednich praw

emerytalnych dla wszystkich, w tym dla osób – zwłaszcza kobiet – które przerywały karierę zawodową z uzasadnionych przyczyn, co zapewni wszystkim godne życie na starość;

7. apeluje do państw członkowskich o zapewnienie równości w zakresie emerytur na przykład dzięki ujęciu w systemach emerytalnych okresów opieki nad dziećmi lub okresów opieki nad członkami rodziny, przy uwzględnieniu w szczególności, że zadań tych wciąż najczęściej podejmują się kobiety, co obniża wysokość ich przyszłych świadczeń emerytalnych;
8. podkreśla, że własne dochody i płatna praca kobiet są nadal kluczem do ich niezależności gospodarczej oraz do większej równości między kobietami i mężczyznami w całym społeczeństwie; zwraca się do państw członkowskich UE o zindywidualizowanie praw do ubezpieczenia społecznego z uwzględnieniem uprawnień emerytalnych;
9. wzywa państwa członkowskie do sporządzenia właściwego systemu minimalnych przychodów oraz do dokonania przeglądu krajowych systemów emerytalnych w odniesieniu do ról społecznych kobiet i mężczyzn z uwzględnieniem wyższej średniej długości życia kobiet – bez wykorzystywania jej w żadnym przypadku do uzasadnienia dyskryminacji ze względu na płeć – a także istotnych różnic w poziomie wynagrodzenia mężczyzn i kobiet, które to różnice decydują o wysokości przyznawanych emerytur, często spychając je poniżej progu ubóstwa, oraz do wyeliminowania różnicy w wysokości świadczeń emerytalnych kobiet i mężczyzn;
10. ze względu na fakt, że różnice wysokości emerytur kobiet i mężczyzn wynikają z różnicy ich płac, zwraca się do Komisji o podjęcie stanowczych działań w celu zlikwidowania tej rozbieżności;
11. zwraca się do państw członkowskich o wypracowanie sposobów zapobieżenia występowaniu na rynku pracy negatywnych dla zatrudnienia kobiet skutków spowodowanych środkami na rzecz wsparcia, oszacowania czy podniesienia wartości pracy polegającej na prowadzeniu domu; w związku z tym zwraca się o oszacowanie wpływu na społeczeństwo i na zatrudnienie kobiet środków na rzecz uznania pracy polegającej na prowadzeniu domu, w szczególności w postaci wartości liczbowej stosowanej przy obliczaniu wysokości emerytur;
12. podkreśla konieczność wypracowania europejskiej strategii na rzecz zatrudnienia, która zachęci większą liczbę kobiet do udziału w rynku pracy i będzie przeciwdziałać nierównościom w zakresie zatrudnienia, wywierającym uwarunkowany płcią wpływ na poziom składek emerytalnych i wysokość świadczeń;
13. apeluje do Komisji o wszczęcie procedury mającej na celu usunięcie art. 5 ust. 2 dyrektywy 2004/113/WE, który dopuszcza dyskryminację kobiet w zakresie produktów emerytalnych;
14. wzywa Komisję do wspierania europejskiej dyrektywy ramowej dotyczącej minimalnych świadczeń emerytalnych, która mogłaby przewidywać, że każdej osobie po przekroczeniu określonego wieku, bez względu na liczbę przepracowanych lat, przysługuje prawo do minimalnej emerytury;

15. apeluje do Komisji i państw członkowskich o zobowiązanie podmiotów finansujących zakładowe i inne dodatkowe systemy emerytalne do korzystania przy obliczaniu świadczeń emerytalnych z neutralnych pod względem płci tabel śmiertelności, aby zapobiec karaniu kobiet za dłuższą średnią życia niższymi niż w przypadku mężczyzn stopami zastąpienia dochodów netto przez świadczenie emerytalne;
16. apeluje do Komisji i państw członkowskich UE o przeprowadzenie kompleksowych ocen wpływu obejmujących wszystkie reformy ubezpieczeń społecznych, w szczególności systemów emerytalnych, które mogą mieć negatywny wpływ na zatrudnienie kobiet i prawa emerytalne, taki jak cięcia w zakresie opieki dziennej i świadczeń opiekuńczych nad osobami starszymi, polityka emerytalna itp.;
17. wzywa Komisję i państwa członkowskie do dopilnowania, aby w szczególności zakładowe systemy emerytalne nie dyskryminowały kobiet oraz nie utrwały istniejących wzorców, które już i tak stawiają kobiety w niekorzystnej sytuacji pod względem świadczeń i składek; apeluje do Komisji o zbadanie ewentualnych dyskryminujących kobiety skutków art. 5 dyrektywy 2004/113/WE;
18. z zadowoleniem przyjmuje zieloną księgę Komisji na rzecz adekwatnych, stabilnych i bezpiecznych systemów emerytalnych, pod warunkiem dalszego przestrzegania zasady pomocniczości oraz z zastrzeżeniem, że państwa członkowskie pozostaną odpowiedzialne za krajowe strategie polityczne i systemy emerytalne oraz zachowają uprawnienia w tym zakresie;
19. z zadowoleniem przyjmuje zieloną księgę Komisji na rzecz adekwatnych, stabilnych i bezpiecznych systemów emerytalnych, pod warunkiem że unijne strategie polityczne i ewentualne nowe rozporządzenia i dyrektywy UE zagwarantują utrzymanie solidarności międzypokoleniowej, solidarności w ramach danego pokolenia oraz solidarności kobiet i mężczyzn;
20. z zadowoleniem przyjmuje zieloną księgę Komisji na rzecz adekwatnych, stabilnych i bezpiecznych systemów emerytalnych, w szczególności dążenie Komisji do poprawy systemu nabywania praw emerytalnych przez obywateli UE pracujących (tymczasowo) w innym państwie członkowskim;
21. wzywa Komisję do wzięcia pod uwagę faktu, że istniejące już możliwości nabycia (dodatkowych) świadczeń emerytalnych są często zbyt złożone i obciążone wysokim ryzykiem; zachęca zatem Komisję, aby umożliwiła państwom członkowskim zapewnienie większej przejrzystości i bezpieczeństwa przy wyborze lub przystępowaniu do wybranej opcji, w szczególności w przypadku kobiet, które mogłyby korzystać z dodatkowego systemu ubezpieczenia emerytalnego;
22. apeluje do Komisji, aby nie występowała z nowymi unijnymi wnioskami dotyczącymi zdefiniowania „adekwatnej emerytury”, ponieważ taka definicja nie uwzględni zasadniczych różnic między państwami członkowskimi w odniesieniu do dostępności i przystępności cen innych usług i świadczeń na rzecz osób starszych (takich jak usługi mieszkaniowe, opieka i transport publiczny).

WYNIK GŁOSOWANIA KOŃCOWEGO W KOMISJI

Data przyjęcia	13.12.2010
Wynik głosowania końcowego	+: 20 -: 0 0: 2
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Regina Bastos, Edit Bauer, Andrea Češková, Marije Cornelissen, Silvia Costa, Tadeusz Cymański, Ilda Figueiredo, Teresa Jiménez-Becerril Barrio, Philippe Juvin, Barbara Matera, Elisabeth Morin-Chartier, Siiri Oviir, Raúl Romeva i Rueda, Marc Tarabella, Britta Thomsen, Anna Záborská
Zastępca(y) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Izaskun Bilbao Barandica, Anne Delvaux, Cornelia Ernst, Christa Klaß, Mariya Nedelcheva, Sirpa Pietikäinen, Rovana Plumb

WYNIK GŁOSOWANIA KOŃCOWEGO W KOMISJI

Data przyjęcia	1.2.2011
Wynik głosowania końcowego	+ : 40 - : 6 0 : 1
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Regina Bastos, Edit Bauer, Philippe Boulland, Milan Cabrnoch, David Casa, Alejandro Cercas, Ole Christensen, Sergio Gaetano Cofferati, Marije Cornelissen, Tadeusz Cymański, Frédéric Daerden, Karima Delli, Sari Essayah, Richard Falbr, Ilda Figueiredo, Thomas Händel, Marian Harkin, Roger Helmer, Nadja Hirsch, Stephen Hughes, Liisa Jaakonsaari, Danuta Jazłowiecka, Martin Kastler, Ádám Kósa, Jean Lambert, Veronica Lope Fontagné, Olle Ludvigsson, Elizabeth Lynne, Thomas Mann, Csaba Öry, Siiri Oviir, Rovana Plumb, Konstantinos Poupakis, Sylvana Rapti, Licia Ronzulli, Elisabeth Schroedter, Csaba Sógor, Jutta Steinruck, Traian Ungureanu
Zastępca(y) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Georges Bach, Raffaele Baldassarre, Kinga Göncz, Gesine Meissner, Ria Oomen-Ruijten, Evelyn Regner, Dirk Sterckx, Gabriele Zimmer